

**STAV
MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2000

**STAV
MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2000

Túto brožúru vydala:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Do tlače pripravilo EIC

© NARMSP, Bratislava, 2001

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováaná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocijakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocijakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-15-X

Obsah

1.	Úvod	7
2.	Vývoj podnikateľského prostredia v roku 2000	9
3.	Vývoj a stav MSP v roku 2000	15
3.1	Fyzické osoby	16
3.2	Právnické osoby	16
3.3	Podiel MSP na zamestnanosti	17
3.4	Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví	18
3.5	Podiel MSP na exporte a importe	20
3.6	Dynamika vývoja MSP	21
3.7	Regionálne hľadisko	22
3.8	Vybavenie MSP informačnými technológiami	22
3.9	MSP v procese vstupu Slovenska do EÚ	23
3.10	Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie	24
3.11	Porovnanie s krajinami V4	25
4.	Štátna podpora MSP	27
4.1	Ministerstvo hospodárstva SR	27
4.2	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania	29
4.2.1	Štátna podpora MSP	30
4.3	Ministerstvo financií SR	35
4.4	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	36
4.5	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	37
4.6	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	38
4.7	Ministerstvo pôdohospodárstva SR	38
4.8	Bankové inštitúcie a fondy	38
4.8.1	Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.	38
4.8.2	Fond na podporu zahraničného obchodu	41

5.	Podpora z programu PHARE	43
5.1	NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE	43
5.2	Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP	44
5.2.1	Regionálne projekty	44
5.2.2	Odborná a technická podpora záujmových a profesných organizácií MSP	44
5.2.3	Program spin-off	44
5.2.4	Podporný úverový program	45
5.2.5	Mikropôžičková schéma	48
5.2.6	Program zárodkového kapitálu - Seed Capital Company	50
5.2.7	Subkontraktačná burza Slovenska	51
5.2.8	Euro Info Centrum	53
5.2.9	Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov NARMSP	54
6.	Podpora z iných zdrojov	57
6.1	Spolupráca s Francúzskom	57
6.2	Spolupráca s Nemeckom	57
6.3	Zahraničné úverové linky	58
7.	Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2002	61
7.1	V oblasti prístupu ku kapitálu	61
7.2	V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér	61
7.3	V oblasti poradenstva a vzdelávania	63
7.4	Národný program pre implementáciu acquis communautaire (NPAA)	64
8.	Záver	73

Slovo na úvod

Vo všetkých krajinách s trhovou ekonomikou plní malé a stredné podnikanie významnú a nezastupiteľnú úlohu. Jeho dynamický rozvoj je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. Toto je hlavný dôvod prečo patrí rozvoj malého a stredného podnikania naďalej medzi základné priority hospodárskej politiky SR. Aj vďaka pozornosti a podpore, ktorú vláda SR prostredníctvom Ministerstva hospodárstva SR, ako aj iných rezortov a inštitúcií, venovala v minulom období malému a strednému podnikaniu, možno konštatovať, že tento významný sektor národného hospodárstva dosahuje stále pevnejšie postavenie v hospodárstve, ale aj v spoločnosti.

Na základe hodnotenia dostupných údajov môžeme konštatovať, že v roku 2000 začal sektor MSP prejavovať znaky stability a postupného zvyšovania kvality. Rast malého a stredného podnikania sa prejavil ako vo zvýšení jeho podielu na tvorbe hrubého domáceho produktu, tak aj na zvýšenom podiele na zamestnanosti, celkovej produkcii, exportnej výkonnosti alebo zavádzaní nových technológií. I napriek tomuto priaznivému trendu je podiel MSP na najdôležitejších ukazovateľoch stále nižší ako v štátoch EÚ. Uvedená skutočnosť poukazuje na to, že ak chceme v tejto oblasti dosiahnuť stav podobný krajinám EÚ, je naďalej potrebné sektoru MSP venovať zvýšenú pozornosť. K pozitívnejšiemu a prudšiemu rastu tohto sektora však bráni celkový rámec podnikateľského prostredia, ktorý nie je zatiaľ vo svojich parametroch porovnateľný s vyspelými krajinami EÚ resp. OECD.

Táto správa je jedným z celého radu opatrení, ktoré majú prispieť k optimalizácii prostredia na rozvoj malého a stredného podnikania v SR. Jej cieľom je monitorovanie dosiahnutého stavu, jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím a z toho vychádzajúc navrhovanie nových účinných opatrení na udržanie pozitívnych trendov, resp. na skvalitnenie podnikateľského prostredia všeobecne.

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, z poverenia vlády SR, spracovala túto správu už po ôsmy raz. Má širokú údajovú základňu, časové rady, poskytuje možnosti analyzovať vývojové trendy a vyhodnocuje aj množstvo aktivít zameraných na podporu malých a stredných podnikov. Správa teda dokumentuje skutočnosť, že napriek všetkým problémom a

t'ažkostiam slovenskej ekonomiky už existuje sektor malého a stredného podnikania, ktorý sa významne podieľa na jej raste. Je reálny predpoklad, že jeho význam bude rásť aj naďalej a výrazne prispeje k zmenám štruktúry našej ekonomiky, jej flexibility, rastu výkonnosti a konkurencieschopnosti.

Som presvedčený, že údaje publikované v správe budú pre všetkých, ktorým je určená, cenným zdrojom informácií, ktoré im pomôžu pri ich ďalšej činnosti v prospech rozvoja malého a stredného podnikania v SR.

Eubomír Harach
minister hospodárstva
Slovenskej Republiky

1. Úvod

Malé a stredné podnikanie (MSP) tvorí dnes najrozsiahljšiu oblasť rozvinutých ekonomík. Jeho významnou devízou je pružnosť, nižšia kapitálová náročnosť, možnosti inovácie a pokrývanie čoraz diferencovanejších segmentov trhu. V súvislosti so snahou o vstup do EÚ je potrebné urýchliť naše približovanie v tejto oblasti vyspelým krajinám. Je preto nutné v najbližších rokoch venovať zvýšenú pozornosť práve tejto kategórii podnikania.

Napriek tomu, že na Slovensku je tento sektor stále ešte pomerne mladý, dokazuje každým rokom svoj význam zvyšovaním podielu v transformujúcej sa ekonomike. Jeho rozvoj je ovplyvňovaný pomalým dotváraním regulátorného prostredia a napriek zníženiu daňového zaťaženia v uplynulom roku, ešte stále relatívne vysokým finančným zaťažením, čo sa negatívne prejavuje hlavne u fyzických osôb.

K zjednodušeniu legislatívy a administratívnej náročnosti MSP prispela možnosť pre vymedzený okruh podnikateľov platiť paušálnu daň bez nutnosti spracovávanía účtovníctva. Uplynulý rok priniesol pre podnikateľov aj očakávanú zmenu zákona o daniach z príjmov v smere zníženia daňového zaťaženia, avšak nepriniesol komplexné riešenie zlepšenia podnikateľského prostredia, ako to požaduje podnikateľská sféra.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré táto správa predkladá, je uložené uznesením vlády SR č. 726 z 13. septembra 2000.

Predkladaná správa obsahuje v prvých častiach stručné zhodnotenie regulátorného prostredia a analýzu stavu a rozvoja MSP v časovom horizonte. Ďalšie časti sú venované vyhodnoteniu nástrojov podpory MSP z jednotlivých zdrojov. Záverečná kapitola obsahuje návrhy na zlepšenie podnikateľského prostredia, návrh na inštitucionálne zabezpečenie podporných funkcií štátu a základné aspekty Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* v oblasti MSP. Prílohou tvoria doplnujúce informácie, tabuľky a grafy, na ktoré sa v jednotlivých častiach odvoláva text správy.

Číselné údaje v kapitole 3. sú prevzaté z podkladov Štatistického úradu SR a Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP). V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaoberá podnikaním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

Správa bude verejne publikovaná vo forme brožúry a na webovskej stránke NARMSP.

2. Vývoj podnikateľského prostredia v roku 2000

Podnikateľské prostredie sa v roku 2000 mierne stabilizovalo a bolo formované viacerými pozitívnymi opatreniami vlády a Národnej rady SR. Stabilizácia podmienok rozvoja MSP sa prejavila čiastočne pri poskytovaní úverov malým a stredným podnikateľom, čo však neznamená, že v tejto oblasti je všetko v poriadku. Naďalej pretrváva stav, kedy banky poskytnú úver MSP len po veľmi zložitých rokovaniach a opatreniach. Ďalším významným pozitívom vo vývoji podnikateľského prostredia bolo prijatie nového zákona o daniach z príjmov, v zmysle ktorého sa dosiahlo zníženie sadzby dane z príjmov u právnických osôb o 11 %. Aj u fyzických osôb nastalo mierne zníženie v jednotlivých daňových pásmach. Bol prijatý inštitút paušálnych daní, v prípade ktorého sa podarilo ešte v priebehu roka presadiť jeho podstatné zlepšenie. Nastala diskusia o novele živnostenského zákona a je pripravená jeho novela, v ktorej zásluhou Slovenského živnostenského zväzu je osobitne definovaný živnostník ako podnikateľ - fyzická osoba. Zároveň bola podpísaná generálna dohoda a obnovil sa sociálny dialóg. Zlepšila sa komunikácia vlády a parlamentu s profesijnými organizáciami podnikateľov. Veľkým úspechom bolo prijatie Slovenska do OECD, postupne bola odstránená dovozná prirážka, zrušili sa povinné odvody do FPZO, podarilo sa dočasne znížiť nezamestnanosť formou verejnoprospešných prác. Novela zákona o doplnkovom poistení umožnila túto formu poistenia aj živnostníkom.

Okrem spomenutých zmien, ktoré mali na tvorbu podnikateľského prostredia výrazný pozitívny dopad, došlo v uplynulom roku ku zmenám takmer všetkých kľúčových legislatívnych noriem, ktoré ovplyvňujú rozvoj podnikania, resp. sa ich dotkli zmeny iných právnych noriem. Napriek tomu však možno povedať, že tieto zmeny neprinesli výraznejšie skvalitnenie podnikateľského prostredia. Čiastočne alebo jednorazovo vyriešili niektoré zásadné problémy, ale naďalej pretrváva potreba hlbšej systémovej zmeny legislatívy tvoriacej podnikateľské prostredie, pri ktorej je potrebné brať do úvahy aj názory a návrhy podnikateľskej verejnosti, resp. relevantných inštitúcií. Je zrejmé, že pri ich tvorbe u väčšiny právnych úprav v roku 2000 absentoval systémovejší pohľad na riešenie pretrvávajúcích bariér rozvoja podnikania, ktoré sa uvádzajú každoročne v analýzach rôznych inštitúcií zaoberajúcich sa touto problematikou.

Z týchto analýz vyplýva, že prevažná časť legislatívnych bariér rozvoja MSP sa prejavuje vo zvýšenom finančnom zaťažení podnikateľov. Je to aj preto, že

niektoré regulatórne opatrenia sú prijímané bez podrobnejšej analýzy ich dopadu na MSP, prípadne že sa posudzujú jednostranne napr. z hľadiska ich prínosu pre štátny rozpočet. V tejto súvislosti treba zdôrazniť potrebu ich prijímania po posúdení vzájomných súvislostí, kedy jedna právna norma priamo ovplyvňuje druhú alebo ďalšie. Takýmto prípadom je napríklad vplyv výšky minimálnej mzdy na zvyšovanie odvodov do fondov.

Uvedené skutočnosti nepotvrdzujú len spomínané analýzy, ale vyplývajú aj z pripomienok samotných podnikateľov pri hodnotení svojej podnikateľskej činnosti. V roku 2000 finančné zaťaženie vzrástlo o 1,5 percentuálneho bodu.

I keď finančné zaťaženie je neúmerne veľké pre všetkých podnikateľov, predsa len má najnepriaznivejší dopad na MSP a v tejto kategórii hlavne na fyzické osoby (živnostníci, samostatne zárobkovo činné osoby).

Najväčším problémom v tejto súvislosti sú odvody do fondov, ktoré mimochodom vôbec neplnia funkciu poistných fondov, v závislosti od daňového základu predchádzajúceho roka. Týmto sa vôbec nezohľadňuje meniaci sa situácia na trhu a s tým spojená proporcionalita platieb. Okrem toho ide aj o určité diskriminačné prístupy legislatívy k uvedenej kategórii MSP, ako napríklad:

- nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami,
- nemožnosť poberania príspevkov v materstve pre ženy podnikateľky,
- nemožnosť zahrnúť do výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov stravné pri tuzemských pracovných cestách,
- nemožnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa atď.

Na zvyšovanie finančného zaťaženia vplyva aj rad iných činiteľov nepriamo. Medzi nimi možno za najdôležitejšie považovať nemožnosť odpočtu investícií od zdaniteľného základu príjmu, nezohľadnenie inflácie a rastu cien v oblasti zaradovania hmotného a nehmotného investičného majetku, ale aj odpisová politika, ktorá odpisy rozkladá do neúmerne dlhého časového obdobia, čo vôbec nekorešponduje s potrebou sofistikácie investícií resp. technológií. Vo sfére odpisovania je nedostatočný aj systém zrýchleného odpisovania, nakoľko ten má dopad len na možnosť zníženia daňového základu, ale nie celkového počtu rokov odpisovania.

Pri súčasnom nedostatku úverových zdrojov nie je pri takejto politike možné, aby MSP bol schopný zabezpečiť rozvoj podniku z vlastných zdrojov a s tým súvisiacu konkurencieschopnosť svojich výrobkov a služieb.

Komplikovanosť a nekonceptnosť tvorby legislatívneho prostredia, ako aj komplex problémov vyplývajúcich z neúmerneho finančného zaťaženia, sa pre-mieta aj do iných oblastí negatívne pôsobiacich na rozvoj MSP.

Príkladom administratívneho prístupu k podpore podnikania bolo aj prijatie **zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci**, ktorý skomplikoval poskytovanie štátnej pomoci podnikateľom. Jeho pozitívom je, že definuje MSP v súlade s odporúčaním Európskej komisie.

Veľkou bariérou je aj nedostatočne zaručená vymožitelnosť práva, kde je táto skutočnosť zo strany MSP chápaná skôr ako neprimeraná ochrana dlžníka, podpora nečestného podnikania a počínania priečiaceho sa dobrým mravom. V tejto súvislosti ešte stále nie je legislatívne a hlavne v praxi zabezpečené uplatňovanie zákona o konkurze a vyrovnaní.

Dôležitým opatrením resp. komplexom opatrení, ktorý nedostatočne pôsobí na možnosti rozvoja podnikania, je súčasný legislatívny a praktický rámec podpory zamestnanosti zvlášť v malých a stredných podnikoch. Aj z analýzy vo 4. kapitole vyplýva, že stále viac a viac prostriedkov na riešenie zamestnanosti sa používa na riešenie následkov nezamestnanosti, teda na pasívnu politiku trhu práce.

V súvislosti s pripravovanou daňovou reformou treba poukázať na viaceré pretrvávajúce problémy, ktoré bolo potrebné riešiť už v rámci vykonaných legislatívnych opatrení dotýkajúcich sa daňovej problematiky. Súčasný daňový systém je priveľmi zložitý, čo:

- zvyšuje priame vládne výdavky na fungovanie verejnej správy,
- zvyšuje nepriame administratívne náklady daňovníkov.

V uvedených súvislostiach je dôležitým prvkom aj odbúranie štátnej byrokracie v súvislosti s korupciou. V tejto oblasti môže prospieť minimalizovanie možností subjektívneho rozhodovania štátnych orgánov, zabezpečenie prístupu k informáciám a minimalizovanie rôznych výnimiek, teda veľmi jasné formulovanie právnych noriem s jednoznačne stanovenými právami a povinnosťami jednotlivých subjektov

V roku 2000 bolo prijatých 156 právnych noriem dotýkajúcich sa malého a stredného podnikania, ale napriek tomu naďalej zostáva značný počet právnych úprav, ktoré majú na rozvoj podnikania negatívny dopad a ich dlho očakávaná úprava by mohla podstatne prispieť na skvalitnenie podnikateľského prostredia.

V budúcom období je potrebné okrem už spomenutých legislatívnych noriem venovať pozornosť aj pripomienkam podnikateľov minimálne k:

- a) **zákonu NR SR č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov**, v ktorom v minulom roku nenastali žiadne podstatné zmeny, ale naďalej pretrváva v podstate úverovanie štátu podnikateľmi z titulu povinnosti odvádzať DPH po vystavení faktúry a v prípade nárokovania si odpočtu DPH je táto lehota v najlepšom prípade 54-dňová,
- b) **zákonu NR SR č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov**, ktorého prijatie prinieslo určité drobné zlepšenia týkajúce sa prevažne právnických osôb, zahraničných a väčších podnikateľských subjektov, avšak zo strany malých a stredných podnikateľov zostávajú nedostatočne riešené oprávnené požiadavky na:
- zníženie sadzby dane u právnických osôb na úroveň aspoň 25 %,
 - zmenu daňových pásiem u fyzických osôb,
 - priblíženie zdanenia príjmov fyzických osôb so zdanením príjmov právnických osôb,
 - zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkov,
 - rozdeliť daňovníkov - fyzické osoby na zamestnancov a tzv. samostatne zárobkovo
 - činné osoby, a takto aj diferencovať daňovú povinnosť,
 - systémovú zmenu určovania výšky odpočítateľných položiek,
 - reálnejšiu dobu odpisovania,
 - v prípade osobitného zdaňovania (paušálna daň) zvýšiť hranicu príjmov na jej uplatňovanie,
 - prekoncipovať možnosť umorovania straty tak, aby túto bolo možné umorovať kedykoľvek v priebehu podnikania a nielen v obmedzenej podobe ako v súčasnosti,
- c) **zákonu NR SR č. 446/2000 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a zákon NR SR č. 467/2000 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov**, ktorých prijatie podstatne diskriminovalo určité skupiny podnikateľov v prípade práva na nemocenskú poisťovňu (táto diskriminácia bola zmiernená zákonom 242/2001 Z.z.),

- d) **zákonu NR SR č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní** v znení neskorších predpisov,
- e) **zákonu SNR č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** v znení neskorších predpisov.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2000

Podnikateľské prostredie a zmeny podmienok podnikania, či už ekonomické, legislatívne alebo administratívne sa výrazne prejavujú aj v kvantitatívnych parametroch podnikajúcich subjektov. Z nich možno usudzovať na prevládajúce trendy a sú indikátorom potreby zmien pre zabezpečenie želaného rastu. Problémom takej analýzy je presnosť existujúcich údajov vzhľadom k registračným postupom, disciplíne podnikateľov pri vykazovaní a kompetentnosti pracovníkov v príslušných registračných orgánoch.

Na základe zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci sú malé a stredné podniky definované v súlade s metodikou Európskej komisie a podniky sa kategorizujú na malé s 0 - 49, stredné s 50 - 249 a veľké s 250 a viac zamestnancami. Okrem toho pre kategorizáciu platia ďalšie kritériá podľa výšky obratu a bilančnej uzávierky. Štatistické údaje v tejto štruktúre sú dostupné od roku 1996. Legislatívny prechod k tejto kategorizácii umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii, čo môže vo výraznej miere prispieť k odhaleniu skutočností o pripravenosti slovenských malých a stredných podnikov na vstup na integrovaný trh Európskej únie. Okrem toho porovnáваме niektoré kľúčové charakteristiky MSP s ostatnými krajinami V4.

Hodnotenie stavu malých a stredných podnikateľov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov z registra a publikovaných údajov ŠÚ SR. Údaje v registri sú aktualizované podľa novej metodiky vzhľadom k aktivite podnikov. Analýza exportu malých a stredných podnikov bola spracovaná na základe údajov MH SR. Dáta pre hodnotenie počtu vydaných a zrušených živnostenských oprávnení poskytlo MV SR. Údaje za štáty Európskej únie boli získané z publikácie The European Observatory for SMEs - Sixth Report. V tomto hodnotení veľkosť podniku je jediným kritériom na začlenenie do MSP.

Grafické údaje, na ktoré je odkaz v tejto správe, sú uvedené v prílohe.

Ku koncu decembra 2000 bolo v Registri organizácií Štatistického úradu SR evidovaných 60 920 podnikov (organizácií zameraných na tvorbu zisku) a 296 520 fyzických osôb. V porovnaní so stavom ku koncu decembra 1999 vzrástol počet podnikov o 2 587 a počet fyzických osôb o 770 (pri zvýšení počtu živnostníkov o 2 420, osôb so slobodným povoláním o 416 a poklese počtu samostatne hospodáriacich roľníkov o 2 066).

3.1 Fyzické osoby

Celkový počet 296 520 registrovaných fyzických osôb pozostáva z 269 323 živnostníkov, to znamená fyzických osôb, ktoré podnikajú podľa živnostenského zákona a sú zapísané v živnostenskom registri, 11 647 osôb podnikajúcich v kategórii slobodné povolania a 15 550 samostatne hospodáriacich roľníkov.

V porovnaní s rokom 1999 to znamená nárast u živnostníkov o 2 420, čo je 0,9 %, u slobodných povolání nárast o 416, čo je 3,7 % a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokles o 2 066, čo je 11,7 %. Dlhodobé údaje ukazujú (graf 3.1) stabilizovaný počet živnostníkov. U slobodných povolání došlo po vlašjšom výraznom poklese k opätovnému rastu (graf 3.2) a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokračuje trvalý pokles. To znamená, že ku koncu roku 2000 bolo 296 520 ekonomicky činných fyzických osôb, ktoré samostatne podnikali, čo predstavuje podiel na ekonomicky činnom obyvateľstve 12 %.

K výrazným zmenám nedošlo ani v odvetvovej štruktúre živnostníkov (graf 3.3). Bol zaznamenaný pokles o 0,5 bodu v odvetví priemyselnej výroby a nárast o 0,1 bodu v sektore stavebníctva a o 0,4 bodu vo vnútornom obchode. Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod s 103 421, priemyselná výroba s 48 358 a stavebníctvo s 37 140 živnostníkmi (graf 3.4).

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe 20. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Bratislava V (11 209), Žilina (10 240), Nitra (9 407), Bratislava II (9 253) a Bratislava IV (8 183). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (392), Sobrance (505) a Poltár (567).

3.2 Právnické osoby

K 31. 12. 2000 bolo v registri Štatistického úradu SR evidovaných 60 920 ziskovo orientovaných organizácií - právnických osôb. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol počet právnických osôb vyšší o 5,6 %.

V štruktúre ziskových organizácií najväčší podiel tvorili spoločnosti s ručením obmedzeným (78,5 %). Ich počet sa medziročne zvýšil o 1,1 % (na 47 810). Klesol počet štátnych podnikov o 22,6 % (na 75), družstiev o 3,1 % (na 1 747). Naopak vzrástol počet akciových spoločností o 3,6 % (na 4 208). V súkromnom vlastníctve bolo 98,1 % ziskových organizácií. Vývoj počtu právnických osôb z hľadiska právnych foriem je v grafe 3.5.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu ziskových organizácií tvorili malé podniky 91,0 % (z toho mikropodniky s počtom 0 - 9 zamestnancov 76,9 %). Stredné podniky tvorili 5,0 % a veľké podniky 1,1 %. V EÚ tvoria mikro a malé podniky až 99 %, stredné podniky 1 % a veľké podniky menej ako 1 % všetkých podnikov¹. Počet malých podnikov sa zvýšil o 2 898, počet stredných poklesol o 231 a veľkých o 80.

Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 57 247. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 3 063. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je v grafe 3.6. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 1996 - 2000 sú uvedené v grafe 3.7. Je tu vidieť nárast u mikropodnikov (0 - 9) o 2,7 bodu, pokles podielu malých podnikov (10 - 49) o 1,9 bodu a pokles podielu stredných podnikov o 0,6 bodu a pokles podielu veľkých podnikov o 0,2 bodu.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe 3.8. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 26 262, obchodných služieb a peňažníctva 11 458, priemyselnej výroby 8 877 a stavebníctva 4 699. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe 3.23 s výrazným maximom v kraji Bratislava. V EÚ dominuje obchod s počtom podnikov 5 560 000, ktoré nasledujú obchodné služby a peňažníctvo (4 125 000), verejné služby (4 040 000), stavebníctvo (2 775 000), priemysel (2 260 000) a doprava a telekomunikácie (1 090 000).²

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V priemere za rok 2000 dosiahla zamestnanosť hospodárstva 2 101,7 tis. osôb a oproti roku 1999 bola nižšia o 1,4 %. Pokles bol o 1,6 percentuálneho bodu miernejší ako pred rokom. Úbytok pracovných síl pokračoval v pôdohospodárstve (o 11,1 %) a priemysle (o 2,4 %) pri pomalšom tempe ako za rok 1999. Pokles pretrvával v stavebníctve (o 11,6 %) a k odvetviam s klesajúcim počtom zamestnancov pribudli aj školstvo (o 3,1 %) a zdravotníctvo (o 4,6 %). Rast zamestnanosti pokračoval v odvetviach ostatné verejné, sociálne a osobné služby (o 18,8 %), nehnuteľnosti, prenajímanie, obchodné služby, výskum a vývoj (o 13,5 %) a obnovil sa aj v odvetviach doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (o 0,7 %), peňažníctvo a poisťovníctvo (o 1,1 %). Takmer nezmenená zostala zamestnanosť v odvetví obchod, hotely a reštaurácie (pokles o 0,1 %). Podiel MSP na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach je v grafe 3.9.

¹ The European Observatory for SMEs - Sixth Report str 388

² The European Observatory for SMEs - Sixth Report str 50 - 52

Z celkového počtu pracujúcich bolo 1 931 tis. zamestnancov, 164,5 tis. podnikateľov a 3 tis. vypomáhajúcich členov domácností. Počet zamestnancov medziročne klesol a 1,7 % a počet podnikateľov vzrástol o 1,9 %.

V rámci kategórie živnostníkov bolo zamestnaných celkove 452,5 tisíc pracovníkov, v malých podnikoch 333,5 tisíc pracovníkov a v stredných podnikoch 355 tisíc pracovníkov. Zamestnanosť podľa veľkostných kategórií podnikov a jej vývoj v posledných 5 rokoch je uvedená v grafe 3.10.

V kategórii malých podnikov stúpila zamestnanosť medziročne o 17,1 %, u stredných podnikov poklesla o 7,3 % a celkove za MSP vrátane živnostníkov stúpila zamestnanosť o 2,5 %. Vplyv na tieto čísla má určite aj nelegálna zamestnanosť. Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmá z grafu 3.11. MSP poskytovali v roku 1997 zamestnanie 59,4 % zamestnaného obyvateľstva, čo v roku 1998 pokleslo na 57,1 % v roku 1999 na 56 % a v roku 2000 stúplo na 57,7 %. Tento trend nie je uspokojivý, pretože práve MSP majú vytvárať nové pracovné miesta.

Podiel krajov na celkovom počte zamestnancov je v grafe 3.12.

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

Hrubý domáci produkt v priemysle spolu sa medziročne zvýšil o 2,5 % na 233,1 mld. sk. Vo vývoji sa premietol jeho rast v priemyselnej výrobe o 5,5 % a pokles v ťažbe nerastných surovín o 18,3 % a vo výrobe a rozvoде elektriny, plynu a vody o 11,2 %.

Medziročné zvyšovanie produkcie priemyselných výrobkov a služieb, ktoré sa začalo v štvrtroku 1999, pokračovalo v priebehu celého roku 2000. Jeho tempo sa zrýchlilo zo 7,3 % v štvrtroku na 11,4 % v 4. štvrtroku.

V roku 2000 sa produkcia za priemysel spolu v porovnaní s rokom 1999 zvýšila o 9,1 % (v roku 1999 klesla o 3,6 %). Priaznivé výsledky súviseli hlavne s pozitívnym obratom vo vývoji v priemyselnej výrobe a následným rastom o 10,3 % (v roku 1999 sa znížila o 5,6 %). Rast produkcie pokračoval vo výrobe a rozvoде elektriny, plynu a vody (o 7 %). Ku zhoršeniu došlo v ťažbe nerastných surovín, kde sa produkcia znížila o 2,5 % (v roku 1999 rast o 6,5 %).

V priemyselnej výrobe produkcia vo všetkých odvetviach prevyšovala úroveň roku 1999 (v roku 1999 vzrástla produkcia len v troch odvetviach). K naj-

výraznejšiemu oživeniu došlo vo výrobe výrobkov z gummy a plastov (rast o 33,5 %), výrobe dopravných prostriedkov (o 31,9 %), v spracovaní dreva a vo výrobe výrobkov z dreva (o 22,1 %), výrobe elektrických a optických zariadení (o 18,7 %) a vo výrobe koksu a rafinovaných ropných produktov (o 17,1 %). Rast produkcie pokračoval v odvetviach spracovania kože a výroby kožených výrobkov, výroby celulózy, papiera, výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač, výrobe potravín, nápojov a spracovania tabaku.

Zvýšenie produkcie pri pretrvávajúcom poklese zamestnanosti sa premietlo v raste produktivity práce za priemysel spolu o 12,6 %, v tom v priemyselnej výrobe o 13,6 %, vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody o 11,1 % a v ťažbe nerastných surovín o 6,7 %.

Medziročný pokles tvorby hrubého domáceho produktu v stavebníctve sa zmiernil z 22,9 % v 1. štvrťroku na 0,1 % v 4. štvrťroku. V roku 2000 sa vytvoril v stavebníctve hrubý domáci produkt v objeme 42,3 mld. Sk a v porovnaní s rokom 1999 bol nižší o 15 %.

Najväčší podiel z celkovej produkcie stavebníctva realizovali malé podniky 28,5 % a živnostníci 26,9 %. Podiel stredných podnikov dosiahol 21,8 % a veľkých podnikov 22,8 %. Vývoj stavebnej produkcie bol ovplyvnený nižším objemom produkcie stredných podnikov (o 7,1 %) a živnostníkov (o 4,9 %). Malé podniky realizovali o 9,6 % vyšší objem stavebných prác ako v roku 1999 a veľké podniky o 1,3 % (z toho podniky s 500 a viac zamestnancami o 13,3 %).

Medziročný rast hrubého domáceho produktu v trhových službách spolu sa zrýchlil z 0,2 % v 1. štvrťroku na 12,4 % v 4. štvrťroku. V roku 2000 sa v trhových službách vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 388,2 mld Sk pri medziročnom zvýšení o 5,1 %. Vývoj bol ovplyvnený rastom v odvetviach obchod, hotely a reštaurácie (o 11,7 %) a ostatné služby (o 4,9 %). Minuloročná úroveň sa nedosiahla v doprave (o 1,7 %) a v pošte a telekomunikáciách (o 6,3 %).

Najväčšiu časť tržieb realizovali malé podniky (41,3 %) a živnostníci (27,5 %). Stredné podniky zabezpečili 19,8 % a veľké podniky 11,4 % z celkových tržieb. Medziročný pokles súvisel s nižšími tržbami živnostníkov o 31,1 % a malých podnikov o 16,4 %. Tržby veľkých podnikov sa zvýšili o 184,8 % a stredných podnikov o 34,9 %.

Tržby za maloobchodný predaj sa oproti roku 1999 zvýšili o 2,3 % na 481,1 mld. Sk. Tempo rastu bolo o 7,5 percentuálneho bodu miernejšie ako v roku

1999. Dynamika vývoja bola ovplyvnená poklesom v 1. polroku a rastom v 2. polroku (pri zrýchlení z 3,6 % v 3. štvrťroku na 7,9 % v 4. štvrťroku).

Najväčšiu časť z celkových tržieb obchodných subjektov realizovali živnostníci (42,9 %) a malé podniky (26,5 %). Podiel stredných podnikov dosiahol 15,6 % a veľkých podnikov 15 %. Medziročný vývoj ovplyvnil hlavne rast tržieb veľkých podnikov o 13,5 %. Rast v ostatných veľkostných skupinách bol miernejší. Tržby malých podnikov sa zvýšili o 2 %, živnostníkov o 1,1 % a stredných podnikov o 1 %.

Tržby za prepravu tovarov a osôb vzrástli oproti roku 1999 o 18,4 % (v bežných cenách) na 49 mld Sk, pri raste tržieb za nákladnú dopravu o 18,5 % a za osobnú dopravu o 17,9 %.

V cestnej verejnej nákladnej doprave viac ako polovicu tržieb realizovali živnostníci 56,5 %. Podiel malých podnikov tvoril 22,4 %, stredných 20 % a veľkých 1,1 %. Vývoj tržieb ovplyvňoval najmä ich výrazný rast u živnostníkov (o 40,1 %) a v malých podnikoch (o 33,7 %). Objem tržieb medziročne klesol len vo veľkých podnikoch (o 61,6 %).

Tržby z predaja služieb pošty a telekomunikácií dosiahli 40,5 mld. Sk. Súkromný sektor realizoval 46 % tržieb.

Z celkovej hodnoty tržieb najväčší podiel realizovali malé podniky (47,8 %) a živnostníci (26,4 %). Stredné podniky zabezpečili 16,5 % a veľké podniky 9,3 %. Medziročný rast tržieb ovplyvnili vyššie tržby stredných podnikov (o 14,5 %) a malých podnikov (o 6,1 %). Najvýraznejšie klesli tržby za služby živnostníkov o 12,1 %. Podiel MSP na tržbách v jednotlivých odvetviach je v grafe 3.13.

3.5 Podiel MSP na exporte a importe

V zahraničnom obchode v roku 2000 druhý rok po sebe klesalo záporné saldo obchodnej bilancie. V porovnaní s rokom 1999 sa jeho objem znížil o 2,9 mld Sk na 42,4 mld. Sk. Zlepšenie bilancie spôsobil najmä rýchly rast exportu o 29,4 %. Jeho výrazná dynamika sa udržiavala v priebehu celého roku a bola o 17,3 percentuálneho bodu rýchlejšia ako pred rokom. Pasívne saldo obchodnej bilancie bolo zároveň dosiahnuté pri omnoho vyššom tempe rastu dovozu ako v roku 1999, ktoré sa zrýchliło o 24,2 percentuálneho bodu na 26 %.

V roku 2000 vývoz predstavoval 548,4 mld Sk a dovoz 590,7 mld Sk, na ktorom mali podiel aj malé a stredné podniky. Vývoj exportu z hľadiska veľkostných kategórií podnikov je v grafe 3.14. Celkový podiel MSP na exporte je 27,8 % (graf 3.15). MSP sú úmerne zastúpené v exporte do najdôležitejších oblastí (graf 3.16). Relatívny pokles podielu MSP v exporte zo 45,3 % v roku 1998 na 30,5 % v roku 1999 a na 27,8 % v roku 2000 bol spôsobený prudkou expanziou exportu niektorých veľkých podnikov napr. VW Bratislava. Z hľadiska bilancie zahraničného obchodu je pozitívny pokles importu MSP, kde z 53,9 % v roku 1998 klesol podiel na 43,7 % v roku 1999 a na 40,2 % v roku 2000. Medziročný vývoj objemu importu je v grafe 3.17 a podiel jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na importe je v grafe 3.18.

3.6 Dynamika vývoja MSP

Podnikateľskú činnosť začalo 32 171 fyzických osôb a ukončilo ju 30 954 fyzických osôb. Najviac osôb začalo činnosť v obchode (13 868), priemyselnej výrobe a stavebníctve (zhodne 4 410) a v odvetví nehnuteľnosti, výskum a iné obchodné služby (3 957). Najväčší počet osôb ukončil činnosť v obchode (11 411), priemyselnej výrobe (4 624), stavebníctve (4 342), pôdohospodárstve a rybolove (3 249) a v odvetví nehnuteľnosti, výskum a iné obchodné služby (3 060).

V priebehu roka 2000 vzniklo 1 748 nových podnikov a zaniklo 524 podnikov. K najväčším zmenám dochádzalo v obchode (vzniklo 697 a zaniklo 165 podnikov), nehnuteľnostiach, prenajímaní a iných obchodných službách (374 a 102) a priemyselnej výrobe (264 a 94).

V roku 2000 bolo zaregistrovaných 32 171 nových živnostníkov a 2 158 malých a stredných podnikov. Podiel novovydaných živnostenských oprávnení na celkovom počte živnostníkov je 11,9 % a právnických osôb 16,6 %. Disproporcie sú však v počte vydaných živnostenských oprávnení a počte aktívnych právnických osôb v štatistickom registri podnikov. To je podľa nášho názoru do značnej miery spôsobené tým, že značná časť žiadateľov o živnostenské oprávnenie nezačne vôbec podnikat', alebo u právnických osôb neprebehne registrácia na súde. Rozdelenie právnických osôb MSP uvedené podľa roku vzniku v grafe 3.19 poukazuje na to, že dlhodobý rastový trend sa v roku 1998 zmenil na pokles. Počet zrušených živnostenských oprávnení v roku 2000 bol 27 239.

3.7 Regionálne hľadisko

V grafe 3.20 je uvedený percentuálny podiel živnostníkov, malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov. Z hľadiska ekonomickej aktivity regiónu je významný pomer počtu jednotlivých podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je v grafe 3.21, kde je výrazný vysoký pomer najmä v kraji Bratislava. To korešponduje s celkovou hospodárskou úrovňou krajov vyjadrenou produkciou v jednotlivých odvetviach ako ukazuje graf 3.22.

3.8 Vybavenie MSP informačnými technológiami

Prudký rozvoj informačných technológií a ich všeobecná dostupnosť dáva MSP nástroj na zvyšovanie efektívnosti svojej činnosti. Využívanie internetu a základných prvkov elektronického podnikania umožňuje aj malým podnikom vyrovnáť hendikep voči veľkým podnikom v marketingových a exportných aktivitách.

NARMSP v spolupráci so ŠÚ SR a Infostatom uskutočnil v dňoch 19. až 25. mája 2000 prieskum na reprezentatívnej vzorke MSP o využívaní informačných technológií. Z jeho výsledkov vyplynulo, že 91 % podnikov je vybavených PC a 42,8 % je pripojených na internet. Okrem toho sú významné nasledujúce základné poznatky:

- najrozšírenejšou informačnou technológiou v skúmaných firmách sú PC bez prepojenia v internej počítačovej sieti. Predmetný prieskum zaznamenal zvyšovanie podielu PC s prepojením na vonkajšiu počítačovú sieť (internet) (graf 3.23),
- informačné technológie sa používajú v malých a stredných podnikoch predovšetkým (85 %) na spracúvanie ekonomickej agendy (napr. na mzdy, účtovníctvo, skladové hospodárstvo), menej na elektronickú poštu (36 %), na riadenie časti prevádzky alebo výroby (29 %), na elektronický obchod (14 %) a na komplexné riadenie prevádzky alebo výroby (13 %) (graf 3.24),
- v malých a stredných podnikoch, v ktorých využívajú informačné technológie aj na elektronický obchod sa v rámci toho prednostne zameriavajú na sledovanie pohybov na bankových účtoch a elektronických platieb (72 %), v 52 % inzerujú svoje produkty napr. na vlastnej web stránke a rovnakým podielom registrujú svoj podnik a výrobky v databázach prístupných v sieti internet (graf 3.25).

3.9 MSP v procese vstupu Slovenska do EÚ

Dôležitou otázkou v súvislosti s plánovaným vstupom Slovenska do EÚ je postoj podnikateľskej sféry k tomuto kroku. Prieskum na túto tému realizovala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci s Ústavom pre výskum verejnej mienky (ÚVVM) a Inštitútom informatiky a štatistiky (Infostat) v dňoch 7. - 16. novembra 2000 na území celého Slovenska, objektom prieskumu boli malé a stredné podniky. Zistené očakávania súčasne charakterizujú aj terajšie problémy podnikateľského prostredia na Slovensku.

Hlavným **cieľom** výskumu bolo:

- zmapovať postoje predstaviteľov malých a stredných podnikov k prínosom a možným rizikám integrácie SR do EÚ plynúce pre túto oblasť hospodárstva,
- preskúmať úroveň malých a stredných podnikov z hľadiska vytipovaných kritérií (technologická úroveň produkcie, spoľahlivosť ako obchodného partnera, dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily, platobná schopnosť, solventnosť) v sebareflexii ich predstaviteľov,
- zistiť, v čom by mal štát a ďalšie inštitúcie pomôcť pri prekonávaní počiatočnej bariéry plného začlenenia sa našich malých a stredných podnikov do prostredia jednotného trhu EÚ.

Z výsledkov na reprezentatívnej vzorke MSP vyplývajú nasledujúce základné zistenia:

- viac ako tretina oslovených predstaviteľov skúmaných firiem (35 %) predpokladá, že očakávaný vstup SR do EÚ bude pre ich firmy znamenať viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ. Takmer rovnaký podiel (34 %) predstaviteľov skúmaných firiem si však myslí, že očakávaná integrácia neovplyvní činnosť ich firmy,
- medzi najočakávanejšími výhodami integrácie SR do EÚ sú v predstavách skúmaných reprezentantov firiem rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok vstupov (40 %), rozvoj kooperačných vzťahov s partnerskými firmami EÚ (33 %) a ľahší prístup k finančným zdrojom (32 %). Medzi predpokladané nevýhody, ťažkosti, ktoré budú nasledovať po vstupe do EÚ, zaradili oslovení najmä nárast konkurencie na domácom trhu (47 %), zvýšené požiadavky na kvalitu produkcie (34 %) a odlev kvalifikovaných pracovných síl (30 %),

- pri hodnotení pozície firmy, ktorú zastupovali oslovení v prieskume, považovali jej spoľahlivosť ako obchodného partnera v 57 % a dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily v 50 % za identickú ako v podobných podnikoch krajín EÚ. Pri hodnotení technologickej úrovne svojej firmy prevážil názor (38 %), že je slabšia, najmä však pri hodnotení platobnej schopnosti, solventnosti (60 %) ich firmi pociťujú podnikatelia značné nedostatky v porovnaní s podobnými v EÚ,
- prioritným záujmom našich malých a stredných podnikateľov po očakávanom vstupe SR do EÚ je hľadať obchodného partnera v krajinách EÚ (38 %),
- skúmaní malí a strední podnikatelia uviedli, že v prípade smerovania ich podnikateľských aktivít do krajín EÚ by zo strany vládnych a mimovládnych inštitúcií SR potrebovali najmä finančnú (58 %) a právnu, či legislatívnu pomoc (50 %),
- v rámci administratívnych podmienok treba, podľa názoru viac ako siedmich z desiatich malých a stredných podnikateľov, v Slovenskej republike prispôsobiť Európskej únii najmä poskytovanie informácií zo strany štátu,
- v rámci legislatívnych podmienok treba v Slovenskej republike, podľa názoru takmer siedmich z desiatich malých a stredných podnikateľov, prispôsobiť Európskej únii predovšetkým zákony upravujúce podmienky podnikania a zabezpečiť právnu istotu,
- v rámci ekonomických a finančných podmienok treba v Slovenskej republike, podľa názoru viac ako ôsmich z desiatich respondentov, prispôsobiť Európskej únii najmä dostupnosť bankových úverov,
- prevažná väčšina z tretiny malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú pri platobnom styku s krajinami Európskej únie spoločnú menu euro, nemajú pri jeho používaní žiadne problémy.

3.10 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie

Podiel na hrubej produkcii klesol u malých a stredných podnikov a stúpol u veľkých podnikov (graf 3.26), pričom u MSP je absolútny nárast.

Pri tvorbe pridanej hodnoty, podiel stúpol u malých, klesol u stredných a stúpol u veľkých podnikov (graf 3.27).

Z hľadiska zamestnanosti u veľkých a stredných podnikov zamestnanosť výrazne klesla, u živnostníkov a malých podnikov mierne stúpila (graf 3.28).

Zisk pred zdanením vo všetkých skupinách podnikov vykazuje nárast voči predchádzajúcemu roku (graf 3.29). Vývoj investícií v malých a stredných podnikoch stagnuje a nereflektuje potrebu reštrukturalizácie a prechodu k novým technológiám (graf 3.30).

Celkovo, na základe hodnotenia dostupných parametrov môžeme konštatovať, že sektor MSP za hodnotené obdobie prejavuje znaky stability a postupného zvyšovania kvality. Za neuspokojivý parameter je možné považovať nedostačujúci rast zamestnanosti v tomto sektore, ktorý je však spôsobený zložitými a nepriaznivými podmienkami na zamestnávanie. Celkovo pozitívnejšiemu a prudšiemu rastu tohto sektora však bráni celkový rámec podnikateľského prostredia, ktorý nie je zatiaľ vo svojich parametroch porovnateľný s vyspelými krajinami EÚ resp. OECD.

3.11 Porovnanie s krajinami V4

Situáciu v podnikateľskom prostredí na Slovensku (5,4 mil. obyvateľov) charakterizuje aj porovnanie s ostatnými krajinami V4 (Českou republikou (10,3), Maďarskom (10,0) a Poľskom (38,6)), ktoré prechádzali podobným vývojom. Malých podnikov do 50 zamestnancov vrátane živnostníkov je v Čechách 1 907 909, Maďarsku 1 037 645, Poľsku 3 061 775 a Slovensku 357 219. Vo vyjadrení na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov sú údaje v nasledovnej tabuľke.

	SK	PL	HU	CZ
0-49	138,8	178,0	248,4	367,6
50-249	1,4	1,6	1,0	1,9
250+	0,3	0,3	0,2	0,4

To dáva obraz o podnikateľských aktivitách v jednotlivých krajinách. Je to určite významný faktor, ktorý ovplyvňuje nezamestnanosť, ktorá je v Čechách 8,7 %, Maďarsku 6,4 %, Poľsku 16,1 % a Slovensku 18,6 %. Najvýraznejšie rozdiely sú v kategórii malých podnikov. Ich ďalšia analýza je v nasledovnej tabuľke.

	SK	PL	HU	CZ
0	93,7	10,1	178,8	302,7
1-9	39,5	161,5	62,9	56,2
10-49	5,7	6,4	6,6	8,7

U malých podnikov do 50 zamestnancov (graf 3.31) vidíme, že najväčšie diferencie sú v podnikoch, ktoré nemajú zamestnancov, čo predstavuje najmä kategóriu živnostníkov. Z tohto obrazu sa čiastočne vymyká Poľsko, kde tento výsledok je ovplyvnený legislatívnymi špecifikami.

To, že tieto rozdiely v počte malých podnikov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov predstavujú všeobecné bariéry vzniku podniku (administratívna a finančná náročnosť) vyplýva aj z toho, že sektorové rozdelenie podnikov vo všetkých skúmaných krajinách je veľmi podobné (graf 3.32).

4. Štátna podpora MSP

4.1 Ministerstvo hospodárstva SR

MH SR bolo v roku 2000 garantom a koordinátorom aktivít týkajúcich sa problematiky malého a stredného podnikania. Aktivity v tejto oblasti sa odvíjali v uplynulom roku v súlade so zákonom NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci, ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2000. V tejto súvislosti sa Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2000 stalo vyhlasovateľom 17 programov štátnej pomoci pre malých a stredných podnikateľov.

a) Oblasť stratégie rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity, ktoré vyvíja MH SR v oblasti podpory MSP, boli v roku 2000 uskutočňované v súlade s Programovým vyhlásením vlády, v ktorom sú vytýčené hlavné ciele politiky podpory MSP až do roku 2002. Rozvoj MSP bol zabezpečovaný v uplynulom roku aj prostredníctvom programov štátnej pomoci pre malých a stredných podnikateľov v rôznych oblastiach hospodárstva, napr. v oblasti podpory cestovného ruchu, v oblasti podpory exportu, zvyšovania kvality výrobkov a pod.

b) Oblasť spolupráce s medzinárodnými inštitúciami

MH SR zastupuje SR v niekoľkých medzinárodných organizáciách (napr. OECD, UNIDO, SEI, EHK), v rôznych typoch ekonomických integrácií a integračných zoskupení, v rámci ktorých sa podieľa na projektoch a programoch zameraných na oblasť podpory súkromného sektora, transferu technológií, energetiky, obchodnej spolupráce a pod.

c) Oblasť tvorby inštitucionálneho prostredia na podporu MSP

Ministerstvo hospodárstva SR usmerňuje činnosť Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) a rozvoj siete regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC) s cieľom podpory manažérskych, marketingových, finančných a technických schopností jednotlivca na uplatnenie sa v oblasti MSP. Ďalej je MH SR jedným zo zriaďovateľov a vlastníkov Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu, ktorej hlavnou činnosťou je podpora investícií a exportu. V oblasti podpory investícií je tzv. one-stop-shop agentúrou poskytujúcou komplexné služby investorom od poradenstva až po finalizáciu podnikateľských projektov.

d) Oblasť legislatívy a regulatórnych opatrení

Významným krokom v oblasti tvorby legislatívy a regulatórnych opatrení bolo v minulom roku vypracovanie "Zákona o podpore na zriadenie priemyselných parkov a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z.", prijatím ktorého (pozn. zákon bol prijatý až v roku 2001) sa vytvorila legislatívne podmienky pre zriaďovanie priemyselných parkov a zároveň sa určia zásady a kritériá na ich vytváranie. Návrhy opatrení na odstránenie bariér investovania zahŕňa materiál, ktorý v tomto smere vypracovalo MH SR v spolupráci s Úradom vlády SR "Zlepšenie právneho a regulačného rámca na podporu podnikania a investícií". Z vecného a obsahového zamerania ide o zefektívnenie procesu zakladania a registrácie podniku, urýchlenie vydávania živnostenských oprávnení, víz a pracovných povolení pre zahraničných pracovníkov, úpravu v súčasnosti prakticky nefunkčného inštitútu záložného práva, zlepšenie ochrany minoritných akcionárov, zefektívnenie daňového systému, činnosť katastrálnych úradov a rozhodcovských súdov.

e) Oblasť zabezpečovania finančných zdrojov pre MSP

Jednou z dôležitých aktivít MH SR je zabezpečovanie finančných zdrojov pre oblasť MSP. Finančné prostriedky, ktoré každoročne požaduje rezort hospodárstva na podporu MSP zo štátneho rozpočtu, sú určené na finančné krytie programov štátnej pomoci pre MSP. Programy štátnej pomoci vyhlásené na roky 2000 - 2005 schválila vláda SR v roku 2000 v súlade s platnou legislatívou v tejto oblasti a ich realizáciou boli poverené Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenská záručná a rozvojová banka a ako odborný garant niektorých programov Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu. V súvislosti s čerpaním, resp. využívaním zverených finančných prostriedkov predkladá minister hospodárstva pravidelne na rokovanie vlády SR Správu o priebehu realizácie podporných finančných programov za príslušný polrok, v rámci ktorej sa vyhodnocuje aktuálny stav v oblasti čerpania finančných prostriedkov, podpory MSP, ako aj prínosy štátnej pomoci pre tento sektor hospodárstva.

f) Oblasť zahraničného obchodu a podpory exportu

MH SR venuje veľkú pozornosť pomoci pri presadzovaní sa slovenských malých a stredných podnikateľov na zahraničnom trhu, vytvára podmienky pre vznik spoločných podnikov a kooperácií. Problematikou podpory MSP v tejto oblasti sa zaoberajú aj pravidelne organizované Zmiešané komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu. V oblasti politiky podpory

zahraničného obchodu a exportu MH SR riadi a usmerňuje činnosť obchodno-ekonomických oddelení pri Zastupiteľských úradoch SR v zahraničí (OBEO). MSP sa obracajú o pomoc na OBEO so záujmom o vytvorenie obchodných, výrobných alebo kooperačných kontaktov v teritóriách ich záujmu. V rámci ďalšej proexportne orientovanej pomoci od roku 1994 MH SR pravidelne vyhlasuje súťaž o "Najlepšího exportéra Slovenskej republiky" v kategórii veľké podniky a malé a stredné podniky.

4.2 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

NARMSP koordinuje aktivity zamerané na podporu rozvoja MSP a plní funkciu všestranného informačného centra pre podnikateľov na domácej i zahraničnej úrovni, organizátora vzdelávacích a poradenských programov a realizátora širokého spektra finančných podporných programov pre MSP. V tejto oblasti je veľmi dôležité monitorovať vývoj a stav podnikateľského prostredia, ako aj samotného sektora MSP, čo je aj trvalou úlohou Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania.

Dôležitou súčasťou činnosti NARMSP sú podporné programy realizované s finančnou účasťou štátneho rozpočtu ako aj fondov Komisie EÚ.

Nové pilotné programy ako podpora zavádzania systémov riadenia kvality, či transferu inovatívnych technológií sa stretli so značným záujmom podnikateľskej verejnosti. Nosnými a veľmi opodstatnenými programami pre začínajúcich podnikateľov naďalej boli poradenské služby, ako aj vzdelávanie podnikateľov. Ich realizáciou sa odstraňujú bariéry nedostatočných manažérskych skúseností podnikateľov, ako aj nedostatočná znalosť zložitého právneho rámca podnikania.

Realizácia podporných programov dostala v roku 2000 nový rámec v dôsledku aplikácie nového zákona o štátnej pomoci a bude potrebné pri realizácii existujúcich, ako aj novopripravovaných programov dôsledne vychádzať zo zásad poskytovania štátnej pomoci upravených touto novou normou.

Slovensko v uplynulom roku rozvinulo svoje aktivity aj v rámci Tretieho viacročného programu pre MSP, ktorý bol schválený Radou EÚ v decembri 1996 na obdobie rokov 1997 - 2000. Realizátorom tohto programu je NARMSP. V zameraní na rok 2000 bola NARMSP zainteresovaná v oblasti informačného za-

bezpečenia MSP prostredníctvom EIC a pri organizovaní podujatí Europarteneriat a Interprise.

Priebežne bol aktualizovaný zoznam zákonov a legislatívnych úprav dôležitých pre MSP, ktorý sa využíva v poradenstve poskytovanom malému a strednému podnikaniu NARMSP a sieťou RPIC a BIC.

Činnosť NARMSP vychádzala z disponibilných zdrojov štátneho rozpočtu na roky 1999 a 2000 a programu PHARE - COP 97 a COP 99.

4.2.1. Štátna podpora MSP

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) v roku 2000 pokračovala v realizácii programov pomoci zameraných na poradenské služby, školenia a semináre pre MSP, ktoré boli schválené vládou v septembri v roku 2000, s cieľom zvýšiť podnikateľské a manažérske schopnosti MSP a napomáhať im obstať v tvrdej konkurencii domácich aj zahraničných firiem. Podporné programy boli v prevažnej miere financované zo štátneho rozpočtu SR.

a) Inštitucionálna sieť podpory malého a stredného podnikania

Na regionálnej úrovni boli programy implementované prostredníctvom inštitucionálnej podpornej siete 12 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a 4 podnikateľských a inovačných centier (BIC), ktoré sú rozmiestnené po celom území SR. Základným cieľom činnosti RPIC/BIC je prispieť k vybudovaniu siete MSP v jednotlivých regiónoch Slovenska, a to najmä prostredníctvom poskytovania poradenských, informačných a vzdelávacích služieb. BIC navyše poskytujú starostlivosť o inkubátorové firmy, a to vo forme komplexných poradenských a vzdelávacích služieb, spracovania a posúdenia podnikateľských plánov, sprostredkovania domácich a zahraničných obchodných kontaktov, prenájom priestorov a využívania kancelárskej a výpočtovej techniky.

Okrem uvedeného sa RPIC/BIC zapájajú do ďalších činností zameraných jednak na podporu MSP, ako aj rozvoj celého regiónu. Ide o projekty podporujúce podnikateľské aktivity podľa potrieb regiónov. Spolupracujú so združením CEPAC Slovensko, samosprávou, s krajskými, resp. okresnými úradmi práce, s finančnými inštitúciami a zapájajú sa do projektov cezhraničnej spolupráce.

b) Poradenské a informačné služby

Poradenské a informačné služby sú kryté dvoma štátnymi programami: Program poradenstva pre MSP a Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie. Cieľom poradenských programov je predovšetkým zvýšiť mieru prežitia MSP, prispieť k udržaniu zamestnanosti a tvorbe nových pracovných miest.

Keďže podľa zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. môže byť príjmom štátnej pomoci MSP, musel byť Program poradenstva pre MSP prepracovaný tak, aby sa týkal len MSP v zmysle uvedeného zákona. Podpora poradenských služieb pre záujemcov o podnikanie bola zapracovaná do Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie. Program bol vládou schválený na roky 2000 - 2005 a finančne bol pokrytý ešte zo zdrojov ŠR 1999, z ktorého boli služby pre uvedenú cieľovú skupinu financované do mája 2000. V roku 2000 už na tento program finančné prostriedky pridelené neboli. Štátna pomoc sa v uvedenom roku zúžila len pre MSP, a to v rozsahu 40 hodín poradenských služieb s 50 % dotáciou z programu. Aj napriek tejto skutočnosti odborní poradcovia v sieti RPIC/BIC v roku 2000 poskytli 1 549 odborných konzultácií záujemcom o podnikanie aj z radov nezamestnaných a 1 912 odborných konzultácií existujúcim podnikateľom. Pre účely získania úverov, či už v rámci finančných podporných programov alebo komerčných zdrojov, RPIC/BIC spracovali alebo dopracovali 345 a posúdili 228 podnikateľských plánov.

Sieť svojou činnosťou prispela k vytvoreniu a udržaniu 8 668 pracovných miest a pomohla založiť 163 nových podnikov. Podrobný prehľad o činnosti každého centra v roku 2000 znázorňuje tabuľka a graf č. 4.1.

c) Vzdelávanie a školenia

Účelom vzdelávacích programov je umožniť MSP získať teoretické vedomosti a praktické návyky z najdôležitejších oblastí trhovej ekonomiky. Programy sa orientujú na aktuálne problémy novozaložených, ako aj už fungujúcich podnikov. (pozri graf č. 4.2).

Program vzdelávania a školení pre podnikateľov spočíva vo finančnej dotácii školení a tréningov do výšky 50 % zo skutočne vynaložených nákladov na školenie. V rámci tohto Programu bolo v roku 2000 zorganizovaných 21 školení pre MSP, na ktorých sa zúčastnilo 265 podnikateľov. Školenia boli obsahovo zamera-

Aktivity regionálnych poradenských a informačných centier RPIC a podnikateľských inovačných centier BIC za obdobie január - december 2000																						
	kIA	kIB	koA	koB	ihA	ihB	ohA	ohB	pNp	pNh	poNp	poNh	pip	pih	pi	šp	účasť*	np	ip	nm	um	
RPP	41	29	226	286	20,5	14,5	342	1050,5	8	162,5	10	96	23	34	0	8	106	19	—	219	62	
RMT	188	27	175	42	94	13,5	227,5	79	20	148	45	238	81	354,5	0	21	397	33	—	64	614	
RNR	80	8	83	50	40	4	245,5	204,5	11	356,5	19	149,5	4	63	0	4	47	2	—	61	2	
RZV	83	0	99	147	41,5	0	254	87,5	0	12	120	0	0	0	0	0	0	0	0	—	100	229
RLC	40	9	40	43	20	4,5	120	217	0	0	14	140	2	23,5	0	4	48	1	—	369	362	
RPX	120	0	123	111	60	0	206,5	332	22	369	20	196	0	0	0	3	36	24	—	297	1295	
RPO	106	50	115	93	53	25	301,5	263,5	5	114,5	25	195,5	7	144	0	3	29	2	—	2	661	
RTN	73	45	81	89	36,5	22,5	170,5	369,5	80	1024,5	14	70,5	0	0	0	0	0	0	2	—	359	960
RTV	43	1	50	152	21,5	0,5	161	84,3	5	31	3	12	0	0	0	3	39	3	—	10	11	
RKE	67	0	83	39	33,5	0	139,5	97	0	0	2	8	0	0	0	5	66	8	—	0	123	
RKN	101	62	113	79	50,5	31	300	145	10	299	16	114,5	1	38	0	0	0	6	—	25	94	
RDS	80	68	90	122	40	34	161,5	256	10	285	1	8	3	17,5	0	0	0	3	—	19	208	
BPD	62	78	65	78	31	39	116	99	26	767	26	64,5	0	0	0	3	50	4	3	7	5	
BKE	28	99	48	418	14	49,5	88,5	934	2	58,5	4	35	4	102	1	0	0	35	4	638	1649	
BBB	15	0	30	118	7,5	0	118	668	6	188	0	0	13	372	0	0	0	0	4	0	48	105
BSN	24	21	128	45	12	10,5	178	90	2	27	16	92	0	0	0	6	69	17	1	24	46	
Spolu	1151	497	1549	1912	575,5	248,5	3130	6523	207	3830,5	227	1539,5	138	1148,5	1	60	887	163	8	2242	6426	

Celkový počet informačných konzultácií 1648,0
 Celkový počet odborných konz. 3461,0
 Celkový počet konzultácií pre A skupinu 2700,0
 Celkový počet konzultácií pre B skupinu 2409,0

Celkový počet hodín - info. konzultácií 824,0
 Celkový počet hodín - odb. konzultácií 9653,0
 Celkový počet hodín - konz. A skupinu 3705,5
 Celkový počet hodín - konz. B skupinu 6771,5

RPP RPIC Poprad
 RMT RPIC Marín
 RNR RPIC Nitra
 RZV RPIC Zvolen
 RLC RPIC Lučenec
 RPX RPIC Považská Bystrica
 RPN RPIC Poprad
 RTN RPIC Trenčín
 RTV RPIC Trebišov
 RKE RPIC Košice
 RKN RPIC Komárno
 RDS RPIC Dunajská Streda
 BPD BIC Prievidza
 BKE BIC Košice
 BBB BIC Banská Bystrica
 BSN BIC Spišská Nová Ves

kIA počet informatívnych konzultácií pre skupinu A
 kIB počet informatívnych konzultácií pre skupinu B
 koA počet informatívnych konzultácií pre skupinu A
 koB počet informatívnych konzultácií pre skupinu B
 ihA počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu A
 ihB počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu B
 ohA počet hodín odborných konzultácií pre skupinu A
 ohB počet hodín odborných konzultácií pre skupinu B
 pNp počet vypracovaných podn. plánov pre NARMSP
 pNh vypracované podn. plány pre NARMSP v hodinách

poNh posídene podn. plány pre NARMSP v hodinách
 poNp počet posídenej podn. plánov pre NARMSP
 pip počet vypracovaných podn. plánov mimo NARMSP
 pih vypracované podn. plány mimo NARMSP v hodinách
 pi počet posídenej podn. plánov mimo NARMSP
 šp počet školení
 účasť počet účastníkov školení
 np počet novovytvorených podnikov
 ip počet inovatívnych podnikov v BIC
 nm počet novovytvorených pracovných miest
 um počet udržaných pracovných miest

skupina A zájemcovia o podnikanie
 skupina B existujúci podnikatelia

né na výpočtovú techniku v podnikaní, rozvoj a podporu podnikateľských aktivít, tvorbu podnikateľského plánu, účtovníctvo, systémy riadenia kvality a pod.

V priebehu roka 2000 regionálne centrá zorganizovali celkovo 39 školení pre záujemcov o podnikanie, na ktorých participovalo 622 účastníkov. Školenia a semináre boli obsahovo zamerané najmä na prípravu na podnikanie pre rôzne sociálne skupiny (nezamestnaných, mladých, absolventov škôl, ženy atď.), základy výpočtovej techniky, prípravu podnikateľského plánu a pod. Pozitívnym údajom je úspešnosť školení pre záujemcov o podnikanie, ktorý sa pohybuje na úrovni 40 %. Približne toľkým účastníkom školení sa podarilo zamestnať alebo si založiť nový podnik.

d) Štátny podporný program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA

Významným prvkom pomoci malým a stredným podnikom (MSP), ktoré chcú obstáť v tvrdej konkurencii zahraničných firiem, je nový štátny podporný program Kvalita. Program sleduje tieto základné ciele: podporiť zavádzanie systémov riadenia kvality v súlade s medzinárodnými normami ISO 9000, VDA, BS, QS a ISO 14000 v sektore MSP, zvýšiť kvalitu výrobkov a služieb, ako aj zvýšiť počet MSP certifikovaných podľa uvedených noriem.

Príjemcom štátnej pomoci je ekonomicky nezávislý malý a stredný podnikateľ. Štátna pomoc je poskytovaná vo forme priamej pomoci, a to ako finančný príspevok na vzdelávanie a poradenské služby vykonané u vlastníkov a zamestnancov MSP do výšky 50 % skutočných nákladov maximálne do výšky 100 tis. Sk, ako aj certifikačný proces do výšky 50 % skutočných nákladov maximálne do výšky 120 tis. Sk.

O granty sa k 31. 12. 2000 uchádzalo 102 firiem, ktoré spolu podali 163 žiadostí, z toho 85 na poradenstvo a vzdelávanie (PV) a 78 na certifikačný proces (C). Komisiou, ktorá rozhoduje o pridelení grantu, prešlo 104 žiadostí na granty (54 PV + 50 C) od 65 firiem. Komisia schválila 90 grantov (48 PV + 42 C) pre 57 firiem. Neschválila 14 grantov (6 PV + 8 C) pre 8 firiem, pričom 5 žiadostí bolo definitívne zamietnutých pre nesplnenie podmienok na udelenie grantu a 9 žiadostí 5 firiem pôjde na opätovné prerokovanie do Komisie po predložení relevantných dokladov (pozri graf č. 4.3).

Z celkového počtu schválených žiadostí bolo vyplatených 52 grantov (28 PV + 24 C) pre 33 firiem a týmto bol vyčerpaný ŠR 1999 v objeme 3 mil. Sk (pozri

graf č. 4.4), 8 grantov bolo dodatočne zrušených alebo firmy aktívne odstúpili od žiadosti na grant pre neschopnosť vydokladovať, že majú splnené záväzky voči DÚ, SP, ZP a NÚP. 30 grantov (15 PV+15 C) bude vyplatených zo ŠR 2000 v objeme cca 2 094 750 Sk.

Z hľadiska charakteru činnosti bol grant vyplatený: 11 firmám z oblasti priemyselnej výroby, 7 firmám z oblasti stavebníctva, 7 firmám z oblasti poradenstva a iných služieb, 5 firmám z oblasti výskumu, vývoja a projektovania, 2 dopravným firmám a 1 firme z oblasti opravy a predaja motorových vozidiel a iného spotrebného tovaru (pozri graf. č. 4.5).

Podľa doterajších skúseností môžeme skonštatovať, že program bol nielen úspešne spustený, ale sa postupne stal živým programom, o ktorý je zo strany firiem aktívny záujem. Každá firma, ktorá splní podmienky definície MSP, ekonomickej nezávislosti a predloží relevantné doklady o pláne a priebehu zavádzania systému sa dostane do Komisie, ktorá rozhodne o pridelení grantu. Z hodnotiacich správ firiem vyplýva, ako ich podniku zavedenie systému kvality priniesol: finančný efekt, zmenu prístupu k zákazníkom, zodpovednosť za pracovné úkony, zníženie režijných nákladov, odstránenie závad a nepodarkov, zvýšenie objemu tržieb a zisku, vyššiu konkurencieschopnosť výrobkov, prienik na zahraničné trhy a následne i nárast počtu udržaných a novovytvorených pracovných miest, atď.

e) CEPAC Slovensko

Poslaním združenia CEPAC Slovensko je prispieť k rozvoju malého a stredného podnikania na Slovensku, a to predovšetkým formou Komplexného vzdelávaco-poradenského programu (KVPP) určeného evidovaným nezamestnaným. Združenie zabezpečuje konkrétne úlohy spojené jednak s realizáciou vzdelávania a poradenstva pre záujemcov o podnikanie z radov evidovaných nezamestnaných, ako aj s organizovaním odborných seminárov pre lektorov a poradcov zabezpečujúcich KVPP.

Obsahová štruktúra vzdelávacieho kurzu vychádza z poznatkov a skúseností francúzskeho združenia CEPAC Soissons v Picardii. KVPP je orientovaný na oblasť zakladania mikropodnikov a malých podnikov a pozostáva zo 4 etáp - výber vhodných evidovaných nezamestnaných, vzdelávanie, doprovod a sledovanie.

V roku 2000 pokračovala spolupráca zakladajúcich členov tohto združenia - NARMSP, NÚP, CEPAC Soissons. Program bol financovaný predovšetkým zo zdrojom NÚP a programu PHARE. Počas roku 2000 prebehli:

- odborné konzultácie a poradenstvo pre nezamestnaných - v roku 2000 bolo zrealizovaných 44 kurzov pre 619 absolventov KVPP (od začiatku projektu to bolo 200 kurzov pre 2 771 účastníkov). K 31. 12. 2000 sa 610-im absolventom KVPP podarilo zamestnať, 1 119 absolventom KVPP sa podarilo založiť nový podnik a bolo vytvorených 363 ďalších pracovných miest. Zaniklo cca 50 podnikov (pozri grafy č. 4.6 - 4.8),
- vzdelávacie kurzy pre lektorov, ktorí participujú na programe KVPP - 9 kurzov pre 99 účastníkov,
- združenie zabezpečilo učebné materiály pre 16 centier - Podnikateľské informačné listy a 101 prípadov z jednoduchého účtovníctva,
- prostredníctvom CEPAC sa na výstave For Habitat v Banskej Bystrici (2. - 5. 5. 2000) prezentovalo 8 zástupcov MSP.

4.3 Ministerstvo financií SR

V zmysle kompetencií stanovených zákonom č. 347/1990 Zb. v znení neskorších predpisov je Ministerstvo financií SR tvorcom a prostredníctvom daňových úradov aj vykonávateľom daňových predpisov. V rámci tejto kompetencie je jeho podporná funkcia vo vzťahu k rozvoju MSP veľmi významná. Prejavuje sa hlavne v možnostiach poskytovania určitých daňových úľav, oslobodení resp. osobitného spôsobu zdaňovania. Takéto úľavy boli hlavne:

- zľavy a oslobodenia od dane z príjmov podľa zákona č. 366/1999 Z.z. v znení neskorších predpisov,
- osobitný spôsob zdaňovania podľa zákona č. 366/1999 Z.z. v znení neskorších predpisov,
- oslobodenie od dane z príjmov podľa nariadenia vlády SR č. 192/1998 Z. z.

Podľa informácií Ústredného daňového riaditeľstva SR, ako aj Ministerstva financií SR, neboli údaje o týchto úľavách za rok 2000 do času spracovania tejto správy komplexne spracované.

Z informácie Ústredného daňového riaditeľstva SR vyplynulo, že za rok 2000 boli v daňových priznaniach podaných k 31. 3. 2001 uplatnené nasledujúce úľavy na dani:

	Fyzické osoby		Právnické osoby	
	Počet	Výška v mil. sk	Počet	Výška v mil. sk
Podľa zákona č. 366/1999 Z. z. § 35	-	-	4	157,3
Podľa zákona č. 366/1999 Z. z. § 58 ods. 2	834	11,3	-	-
Podľa zákona č. 366/1999 Z. z. § 15	1 723	-	-	-
Podľa zákona č. 366/1999 Z. z. § 16	131	0,7		
Podľa nar. vlády č. 192/1998 Z. z.	-	-	28	57,7

V zmysle § 38 zákona č. 511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov bolo vydaných 1 394 rozhodnutí o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania k dani z príjmov do 30. 6. 2001. Údaje z týchto daňových priznaní budú spracované až k 30. 7. 2001.

4.4 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Politika trhu práce, ktorú zabezpečuje MPSVR SR prostredníctvom výkonných orgánov Národného úradu práce, ktorými sú krajské a okresné úrady práce, uplatňuje viacero nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky. Zdrojom financovania týchto nástrojov je rozpočet Národného úradu práce, ktorého prostriedky sa využívajú na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce. Z hľadiska podpory malého a stredného podnikania sú najdôležitejšie nástroje aktívnej politiky trhu práce, ktoré v posledných rokoch zaznamenávajú výrazne klesajúci trend. Ich vývoj od roku 1995 (ešte ako prostriedky na aktívnu politiku zamestnanosti) dokumentuje nasledujúci podiel na celkovo vynaložených prostriedkoch politiky trhu práce, resp. politiky zamestnanosti:

Ukazovateľ	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Výdavky na aktívnu politiku trhu práce v mil. sk	3 899	4 290	3 099	2 289	474	1 570*
% z výdavkov na politiku trhu práce realizovanú úradmi práce	64,1	58,3	43,7	29,4	6,1	20,3

Klesajúci trend vo vývoji podielu prostriedkov na aktívnu politiku dokumentujú absolútne čiastky použité na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce za posledné roky:

v mil. Sk

Rok	pasívna politika	aktívna politika	výdavky celkom
1997	3 989	3 099	7 088
1998	5 485	2 289	7 774
1999	7 766	474	7 766
2000	6 182	1 570*	7 752

* Údaj za rok 2000 obsahuje najväčší podiel výdavkov na verejnosprospešné práce (až 1 273 540 tis. sk), ktoré boli mimoriadne pridelené zo ŠR.

Tento stav bol zapríčinený hlavne absolútnym vzrastom počtu nezamestnaných, ako aj absolútnym zvýšením podpory v nezamestnanosti.

Aj vývoju poklesu objemu použitých prostriedkov na výdavky na dohodnuté pracovné miesta v porovnaní s výdavkami na spoločensky účelné pracovné miesta podľa predchádzajúcej legislatívy bol v roku 2000 výrazný:

Úhrada nákladov na spoločensky účelné pracovné miesta (SUPM), resp. dohodnuté pracovné miesta

SUPM/dohodnuté pracovné miesta	1995	1996	1997	1998	1999	2000
počet pracovných miest	46 866	25 685	18 775	22 793	3 613	1 133
výška príspevku (tis. sk)	2 698 649	2 256 913	1 072 750	926 979	133 082	32 690

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že výdavky na dohodnuté pracovné miesta v roku 2000 prestali tvoriť najvýznamnejšiu časť prostriedkov aktívnej politiky trhu práce, keď ich podiel tvoril v roku 1999 28,1 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce a v roku 2000 už len 2,1 %.

Z hľadiska objemu použitých prostriedkov je druhým najvýznamnejším nástrojom príspevok na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta, kde bolo v roku 1999 použitých 22,2 %, ale v roku 2000 už 81,1 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce. Vývoj tohto ukazovateľa bol nasledujúci:

Úhrada nákladov na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta (VPP)

VPP	1995	1996	1997	1998	1999	2000
počet pracovných miest	44 342	35 856	29 305	34 214	8 630	67 653
výška príspevku (tis. sk)	788 993	1 332 013	740 200	674 309	105 332	1 273 540

Aktívna politika trhu práce využíva aj ďalšie nástroje, ktoré prispievajú, či už priamo alebo nepriamo, na podporu resp. rozvoj MSP. Sú to hlavne výdavky na rekvalifikáciu, výdavky na udržanie pracovných miest, výdavky na zamestnávanie občanov so ZPS, výdavky na vypracovanie projektov na oživenie zamestnanosti a výdavky na podnikateľské projekty zamestnanosti.

4.5 Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR

MDPT SR v súčinnosti so SZRB, š.p.ú., realizuje Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy, kde ako forma podpory môže byť podnikateľom poskytnutá záruka na úver, resp. nenávratný finančný príspevok na úhradu časti úrokov z úveru. V roku 2000 z tohto programu nebola poskytnutá žiadna podpora.

4.6 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Na základe uznesenia vlády SR č. 673/1999 sa realizuje Program podpory rozvoja bytovej výstavby realizovanej formou poskytovania bankových záruk za úvery. Účelom programu je poskytovanie bankových záruk za finančné úvery pre MSP a obce, ktorí nedisponujú v potrebnom rozsahu vhodnými zabezpečovacími prostriedkami. Na realizáciu predmetného programu boli zo štátneho rozpočtu v roku 2000 vyčlenené prostriedky vo výške 92 mil. sk.

Na základe uznesenia vlády SR č. 578/2000 sa realizuje Program štátnej pomoci na rozvoj okresov s vysokou mierou nezamestnanosti. Cieľom programu je vo vybraných 29 okresoch zvýšenie hospodárskej aktivity prostredníctvom podpory malých podnikateľov. Štátna pomoc sa poskytuje na základe pevných kritérií, pričom musí ísť o projekt, ktorý vytvorí minimálne dve pracovné miesta na dobu päť rokov.

V roku 2000 bolo schválených celkom 130 žiadostí o takúto pomoc v celkovej sume 138,4 mil. sk. Realizáciou schválených projektov sa predpokladá vytvoriť 764 pracovných miest.

4.7 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

V spolupráci so SZRB, š.p.ú., realizuje 2 špecializované záručné programy pre podnikateľov v poľnohospodárstve a štátny odvetvový program podpory MSP v poľnohospodárstve. V roku 2000 bolo z týchto programov poskytnutých 33 záruk na zelené úvery vo výške 68,2 mil. sk.

4.8 Bankové inštitúcie a fondy

4.8.1 Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.

Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú. (SZRB), realizovala v roku 2000 formu podpory podnikateľských subjektov prostredníctvom 7 záručných a 7 príspevkových programov, ktoré sú riešené v kooperácii s Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom životného prostredia SR. V spolupráci s vybranými komerčnými bankami SZRB realizuje úverové produkty prostred-

níctvom 2 úverových programov. Dňa 1. 12. 2000 uviedla na trh nový úverový produkt, prostredníctvom ktorého sa poskytujú úvery klientom priamo.

a) Záručné programy

Bankovú záruku v zmysle nového záručného mechanizmu SZRB, platného od roku 2000, bolo možné poskytnúť max. do 65 % oprávnených nákladov na obstaranie hmotného investičného majetku a do výšky 40 % nákladov na obstaranie nehmotného investičného majetku, pokiaľ sa štátna pomoc poskytuje malým a stredným podnikateľom podnikajúcim v okrese podľa § 6 ods. 1 zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci. Maximálna výška úveru poskytovaného úverujúcim peňažným ústavom je 100 mil. sk. Maximálna výška záruky je 65 mil. Sk a doba splatnosti záruky je 10 rokov.

ZÁRUKY ku dňu 31. december 2000

		MSP	PHARE	Poľn.	Leasing	Zelené ú.	K. dop.	protiz.	SPOLU
Počet poskytnutých záruk	R	9	0	0	0	33	0	0	42
	K	500	110	50	9	1 574	2	2	2 247
Výška poskytnutých záruk v tis. sk	R	48 013	0	0	0	68 238	0	0	116 251
	K	3 290 967	206 915	157 128	50 650	3 025 060	48 570	50 000	6 829 290
Výška podporených úverov u poskytnutých záruk v tis. sk	R	95 450	0	0	0	90 060	0	0	185 510
	K	5 353 456	330 398	224 108	68 821	3 857 627	57 141	370 173	10 261 724

Vysvetlivky:

MSP - Program podpory malého a stredného podnikania

PHARE - Program PHARE

Poľn. - Program na podporu mal. a stred. poľ.subjektov formou poskytovania záruk a nenávratných fin. príspevkov

Leasing - Program na podporu MSP formou poskytovania záruk na tuzemský finančný leasing

Zelené ú. - Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania záruk

K. dop. - Program na podporu rozvoja kombinovanej dopravy v SR

Protiz. - Program podpory podnikania formou poskytovania protizáruk za zahraničné úvery

R - od začiatku roku 2000

K - Kumulatív - od začiatku činnosti (od 1.9.1991)

b) Príspevkové programy

Poskytovanie nenávratných finančných príspevkov SZRB realizuje v rámci vládou vyhlasovaných rozvojových programov, a tým pomáha znižovať úrokové zaťaženie podnikateľov v tých oblastiach, ktoré sú pre stabilitu ekonomiky najpotrebnejšie.

PRÍSPEVKY ku dňu 31. december 2000

		PC	PP	Komb. dop.	SAD	OZÓN	ŠTART	Alt. zdr. e.	REG.	EXP.	Ukonč. prog.	SPOLU
Počet prisľúbených finančných príspevkov	R	43	0	0	0	5	1	4	3	0	0	56
	K	434	54	3	34	5	5	4	9	0	125	673
Výška vyplatených finančných príspevkov v tis. Sk	R	29 938	0	0	7 870	1 310	2 710	3 591	3 268	0	924	49 610
	K	317 297	20 457	28 784	28 565	1 310	7 083	3 591	8 030	0	264 039	679 156

Vysvetlivky:

PC	- Program podpory rozvoja cestovného ruchu v SR
PP	- Program podpory MSP v oblasti poľnohospodárstva
Komb. dop.	- Kombinovaná doprava - Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy
SAD	- Program podpory obnovy vozového parku slov. autobusovej dopravy
OZÓN	- Program Ozón
ŠTART	- Program podpory malých začínajúcich podnikateľov
Alt.zdr. e.	- Alternatívne zdroje energie - Program podpory alternatívnych zdrojov energie
REGIÓN	- Program na podporu MSP formou poskytovania záruk vo vybraných regiónoch
EXPORT	- Program na podporu exportu
Ukonč. prog.	- Ukončené programy z predchádzajúcich rokov
R	- od začiatku roku 2000
K	- kumulatív - od začiatku činnosti (od 1.9.1991)

c) Úverové programy

Úverový program PODPORA je program, ktorý sa riadi zákonom NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci a je realizovaný v spolupráci s MF SR. Umožňuje podnikateľovi získať úver až do výšky 7 mil. sk s max. dobou splatnosti 7 rokov pri pevnej úrokovej sadzbe 10,5 %, s možnosťou odkladu splátok istiny úveru do jedného roka od prvého čerpania úveru.

Úverový program ROZVOJ na podporu rozvoja malého a stredného podnikania financovaného z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau vznikol na základe spolupráce a pomoci zahraničnej banky. Umožňuje podnikateľom získať investično-prevádzkový úver. Maximálna výška úveru je 58 mil. sk. Úroková sadzba na tento druh úveru 13,5 % p.a. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Maximálna doba splatnosti úveru je do 31. 3. 2008 s možnosťou odkladu splátok istiny na jeden rok.

ÚVEROVÉ PROGRAMY ku dňu 31. december 2000

		nepriame úvery				priame úvery			nepr. a pr. úvery spolu
		podpora	rozvoj	ekológia	spolu	MSP	obce	spolu	
Počet doručených žiadostí o úvery	R	56	20	1	77	61	12	73	150
	K	290	106	1	397	61	12	73	470
Počet akceptovaných úverov SZRB	R	42	18	1	61	2	0	2	63
	K	201	76	1	278	2	0	2	280
Výška akceptovaných celkových úverov (SZRB+UPU) v tis. sk	R	200 140	341 460	25 000	566 600	2 500	0	2 500	569 100
	K	999 560	973 001	25 000	1 997 560	2 500	0	2 500	2 000 060
Výška akceptovaných úverov SZRB v tis. sk	R	133 427	341 460	25 000	499 887	2 500	0	2 500	502 387
	K	666 373	973 001	25 000	1 664 374	2 500	0	2 500	1 666 874
Priemerná výška úveru u celkom akc. úveru (SZRB+UPU) v tis. sk	R	4 765,24	18 970,00	25 000,00	9 288,52	1 250,00	0,00	1 250,00	9 033,33
	K	4 972,93	12 802,64	25 000,00	7 185,47	1 250,00	0,00	1 250,00	7 143,07

Vysvetlivky:

R - od začiatku roku 2000

K - kumulatív - od začiatku činnosti (od 1.9.1991)

d) Priame úvery

Program priameho úverovania malých podnikateľov je určený na priame úverovanie malých podnikateľov. Umožňuje podnikateľovi získať úver investično-prevádzkového charakteru v max. výške 3 mil. sk. Pri poskytnutí investičného úveru je doba splatnosti do 5 rokov a pri poskytnutí prevádzkového úveru je doba splatnosti do 2 rokov. Minimálna výška poskytovaného úveru pre klienta je 100 tis. sk. Úroková sadzba týchto úverov vychádza z diskontnej sadzby NBS s fixovanou odchýlkou do 2 %. Program nadobudol účinnosť 1. 12. 2000.

4.8.2 Fond na podporu zahraničného obchodu

Fond na podporu zahraničného obchodu (FPZO) bol zriadený zákonom NR SR č. 379/1996 Z.z. ako neštátny účelový fond. Na základe pripomienok a skúseností z praxe bol novelizovaný zákonom NR SR č. 162/1998 Z.z. Tým vznikol legislatívny rámec na skvalitnenie funkčnosti fondu, smerujúci k rozvoju zahranično-obchodných vzťahov najmä v oblasti exportu a v prospech predovšetkým malých a stredných podnikateľov a v konečnom dôsledku v prospech celej ekonomiky SR. Fond združuje prostriedky podnikateľskej sféry a prispievok zo štátneho rozpočtu na podporu zahraničného obchodu na princípe solidarity.

Prostriedky fondu bolo možné použiť hlavne na:

- príspevky na účasť na zahraničných veľtrhoch a výstavách,
- úhrady nákladov na propagáciu v zahraničí,
- finančnú podporu obchodných misií a delegácií jednotlivých zväzov a združení,
- financovanie analýz a štúdií o svetových a regionálnych trhoch,
- úhradu nákladov tuzemským vývozcom na certifikáciu vyvážaného tovaru.

V roku 2000 fond poskytol finančné prostriedky podnikateľským subjektom vo výške 141,9 mil. sk, z čoho len 46 % bolo použitých pre kategóriu malých a stredných podnikov, čo je oproti predchádzajúcemu roku pokles o 32 %.

5. Podpora z programu PHARE

5.1 NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE

Rok 2000 bol posledným rokom realizácie Finančného memoranda 97. Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) v spolupráci s programom PHARE pôsobila ako jeho programová riadiaca jednotka. V roku 2001 bude spolupráca s PHARE programom naďalej pokračovať s tým, že NARMSP sa stáva implementačnou agentúrou pre programy podpory malého a stredného podnikania.

Aj v roku 2000 boli programy z PHARE zamerané na finančné podporné programy, vzdelávanie a poradenstvo a politiku a rozvoj malého a stredného podnikania. V súlade s Národným programom Acquis Communautaire však boli podporné programy rozdelené do 4 priorít uvedených nižšie.

Celkový objem podpory z PHARE prostriedkov v roku 2000 bol 2 659 tis. EUR, t.j. v prepočte kurzom k 31. 12. 2000 116 985 tis. sk.

K 31. 12. 2000 bolo prostredníctvom piatich finančných memoránd od začiatku realizácie programov PHARE na programy pomoci MSP použitých celkom 29 736 tis. EUR, t.j. v prepočte kurzom k 31. 12. 2000 1 308 284 tis. sk.

Prehľad použitia prostriedkov PHARE v roku 2000 podľa priorít:

	EUR	Sk
I. Uľahčenie prístupu ku kapitálu	2 402 622	105 705 757
z toho: Podporný úverový program	2 402 622	105 705 757
II. Upevnenie postavenia sektora MSP	99 252	4 366 690
z toho: Podpora MSP	10 307	453 467
Rozvoj politiky	5 429	238 854
RPIC/BIC - poradenstvo	28 611	1 258 769
RPIC/BIC - vzdelávanie	54 905	2 415 600
III. Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP	23 529	1 035 182
z toho: spin-off	23 529	1 035 182
IV. Internacionalizácia MSP a prienik na nové trhy	8 923	392 576
z toho: Subkontrakčná burza	4 058	178 535
Euro Info Centrum	4 865	214 041
Programy spolu (I. -IV.)	2 534 326	111 500 205
Národná agentúra pre rozvoj MSP	125 118	5 504 692

5.2 Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP

5.2.1 Regionálne projekty

So zámerom podporiť rozvoj regiónov Slovenska NARMSP financovala z prostriedkov PHARE projekt, ktorého výsledkom je publikácia Sprievodca po gotickej ceste Spiš - Gemer v celkovom náklade 5 000 kusov. Publikácia bola vytlačená v slovenskom, maďarskom, nemeckom a anglickom jazyku.

Hlavným poslaním tohto projektu bolo dosiahnuť vyššiu úroveň služieb v oblasti cestovného ruchu, a to prostredníctvom poskytovania lepších informačných služieb pre návštevníkov Gotickej cesty a tiež použitia Sprievodcu na výstavách cestovného ruchu na Slovensku a v zahraničí. Vydaná publikácia tak môže zabezpečiť lepšiu informovanosť návštevníkov o obrovskom turistickom potenciále, kultúrno-historických pamiatkach a prírodných krásach Spiša a Gemera.

5.2.2 Odborná a technická podpora záujmových a profesných organizácií MSP

NARMSP aktívne spolupracuje s inštitúciami združujúcimi podnikateľov resp. živnostníkov. Výrazom tejto spolupráce je niekoľko projektov s podporou z programu PHARE, ktoré sledujú pomoc združeniam podnikateľov hlavne pri budovaní ich infraštruktúry a technického vybavenia. V uplynulom roku boli takéto projekty realizované s:

- Slovenskou živnostenskou komorou
- Cechom výrobcov hračiek

Cieľom tejto spolupráce bola profilácia činnosti jednotlivých inštitúcií, lepšia propagácia činnosti a vzdelávanie členskej základne, podpora pri nadväzovaní zahraničných kontaktov, ako aj tvorba stratégie obhajoby záujmov svojich členov.

V roku 2000 pripravila NARMSP aj podklady pre grantovú schému podpory združeniam podnikateľov hlavne pri budovaní ich infraštruktúry a technického vybavenia z Finančného memoranda 1999 programu PHARE, ktorá nadväzuje na predchádzajúci program PHARE a jej realizácia prebehne v rokoch 2001 a 2002.

5.2.3 Program spin-off

Metóda spin-off je zameraná na vyčleňovanie malých a stredných podnikov z veľkých štátnych i privatizovaných, prevažne priemyselných podnikov. Vy-

členením sa tieto strediská stávajú samostatným právnym subjektom, a tým získavajú možnosť podnikania aj mimo priamej obchodnej spolupráce s materským podnikom.

Aj v roku 2000 bol vysoký záujem o Program spin-off. Do Programu boli zaradení 4 nositelia programu zo siedmich prihlásených a implementáciou metódy spin-off bolo vytvorených vyčlenením z materských podnikov 5 malých a stredných podnikov.

Každý nositeľ projektu absolvoval 2 odborné semináre pod vedením NARMSP. V rámci prvého seminára boli nositelia projektov oboznámení so základnými povinnosťami pri orientácii sa v podnikateľskom prostredí, druhé semináre boli zamerané na vyhodnotenie podnikateľských plánov, spracovaných príslušnými RPIC/BIC.

Využitím metódy spin-off sa udržalo v novovytvorených podnikateľských subjektoch 392 pracovných miest.

5.2.4 Podporný úverový program

Úvery z Podporného úverového programu v max. výške 5 mil. sk sú určené malým a stredným podnikateľom, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb alebo v oblasti aktívneho cestovného ruchu. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS +2,5 %). Od začiatku programu v roku 1994 bolo celkom poskytnutých 1 033 úverov v celkovom objeme 3,368 mld. sk, z toho v roku 2000 bolo poskytnutých 186 úverov v celkovej výške 653 mil. sk. K 31. 12. 2000 bolo do programu vložených 1,8 mld. sk. Celková výška úverového portfólia vrátane revolvingu dosiahla 3,368 mld. sk. Počet novovytvorených resp. udržaných pracovných miest za obdobie realizácie PÚP predstavuje 30 737 pracovných príležitostí v sektore malého a stredného podnikania. K 31. 12. 2000 je splatených celkom 340 úverov.

K 31. 12. 2000 je splatených celkom 340 úverov. Informáciu o smerovaní úverov do jednotlivých oblastí podnikateľských činností poskytuje graf č. 5.1.

PODPORNÝ ÚVEROVÝ PROGRAM	Poľno banka, a.s.	Slovenská sporiteľňa, a.s.	Istro banka, a.s.	Tatra banka, a.s.	Ľudová banka, a.s.	Spolu
Počet úverov	329	375	101	150	78	1033
Celková výška úverov (v mil. Sk)	1141,378	1053,811	367,663	587,02	218,611	3368,483
Priem. výška jedného úveru (v mil. Sk)	3,47	2,81	3,64	3,91	2,80	3,26

Prehľad poskytnutých úverov v rámci PÚP za rok 2000 v okresnom členení

Okres - kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.2000	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.2000	Počet poskyt. úverov za rok 2000	Výška poskyt. úverov za rok 2000 v Sk
Banskobystrický kraj	141	456 501 000	20	71 450 000
Banská Bystrica	32	121 240 000	7	24 100 000
Banská Štiavnica	3	4 700 000	-	-
Brezno	6	15 820 000	2	10 000 000
Detva	6	22 693 000	-	-
Krupina	3	3 800 000	-	-
Lučenec	38	124 981 000	4	10 050 000
Poltár	-	-	-	-
Revúca	4	13 800 000	-	-
Rimavská Sobota	7	13 000 000	1	3 000 000
Veľký Krtíš	3	14 000 000	2	9 000 000
Zvolen	31	105 767 000	2	10 000 000
Žarnovica	-	-	-	-
Žiar nad Hronom	8	16 700 000	2	5 300 000
Bratislavský kraj	131	463 630 690	13	38 533 000
Bratislava I - V	102	363 580 690	12	36 533 000
Malacky	9	32 600 000	1	2 000 000
Pezinok	15	51 150 000	-	-
Senec	5	16 300 000	-	-
Košický kraj	131	367 633 310	20	60 650 000
Košice I - IV, okolie	52	171 100 000	8	26 050 000
Gelnica	1	1 500 000	-	-
Michalovce	6	22 000 000	2	5 400 000
Rožňava	20	40 203 310	2	3 000 000
Sobrance	1	4 000 000	-	-
Spišská Nová Ves	36	100 650 000	3	13 000 000
Trebišov	15	28 180 000	5	13 200 000
Nitriansky kraj	134	448 296 000	22	79 960 000
Nitra	41	143 170 000	6	25 400 000
Komárno	20	52 207 000	5	14 500 000
Levice	22	92 409 000	3	13 000 000
Nové Zámky	26	82 900 000	4	16 500 000
Šaľa	4	15 500 000	-	-
Topoľčany	20	57 110 000	4	10 560 000
Zlaté Moravce	1	5 000 000	-	-
Prešovský kraj	132	460 192 000	28	110 816 000
Prešov	47	192 778 000	13	56 500 000
Bardejov	11	45 100 000	2	10 000 000
Humenné	5	17 500 000	1	1 000 000

Okres - kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.2000	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.2000	Počet poskyt. úverov za rok 2000	Výška poskyt. úverov za rok 2000 v Sk
Kežmarok	4	14 000 000	-	-
Levoča	1	2 000 000	-	-
Medzilaborce	-	-	-	-
Poprad	43	137 273 000	5	16 000 000
Sabinov	2	5 400 000	-	-
Snina	-	-	-	-
Stará Ľubovňa	9	22 016 000	3	14 336 000
Stropkov	2	10 000 000	1	5 000 000
Svidník	1	1 400 000	1	1 400 000
Vranov nad Topľou	7	12 725 000	2	6 580 000
Trenčiansky kraj	131	439 659 863	36	121 003 000
Trenčín	34	100 880 000	10	26 900 000
Bánovce nad Bebravou	2	10 000 000	-	-
Ilava	2	8 900 000	-	-
Myjava	7	16 700 000	1	2 000 000
Nové M. nad Váhom	10	35 638 336	5	19 000 000
Partizánske	3	10 900 000	-	-
Považská Bystrica	15	50 000 000	3	12 000 000
Prievidza	52	188 641 527	14	52 103 000
Púchov	6	18 000 000	3	9 000 000
Trnavský kraj	82	278 264 000	18	65 150 000
Trnava	23	75 460 000	2	10 000 000
Dunajská Streda	29	116 159 000	6	27 000 000
Galanta	11	34 300 000	4	12 300 000
Hlohovec	1	2 400 000	-	-
Piešťany	5	13 595 000	1	3 000 000
Senica	12	35 550 000	4	12 050 000
Skalica	1	800 000	1	800 000
Žilinský kraj	151	454 307 611	29	105 200 000
Žilina	39	111 464 000	7	25 100 000
Bytča	2	3 300 000	-	-
Čadca	7	15 620 000	2	8 000 000
Dolný Kubín	14	42 550 000	4	17 000 000
Kysucké Nové Mesto	4	10 500 000	-	-
Liptovský Mikuláš	22	70 631 000	4	11 000 000
Martin	49	161 811 970	8	33 900 000
Námestovo	4	12 200 000	2	5 700 000
Ružomberok	7	17 030 641	2	4 500 000
Turčianske Teplice	1	5 000 000	-	-
Tvrdošín	2	4 200 000	-	-
Spolu	1 033	3 368 484 474	186	652 762 000

5.2.5 Mikropôžičková schéma

Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 10 zamestnancov. Hlavným cieľom programu je riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k úverom do 500 tis. sk, minimálna výška je 50 tis. sk s lehotou splatnosti do troch rokov. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS + 2,5 %) pre investičné zámery, pre projekty na nákup tovaru obchodného charakteru je to 17,6 % (dvojnásobok diskontnej sadzby NBS).

S realizáciou programu začala NARMSP v roku 1997 prostredníctvom regionálnych poradenských a informačných centier. V súčasnosti mikropôžičky poskytuje sedem centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky. Zdroje na jeho vytvorenie poskytla Európska únia z programu PHARE.

V priebehu roku 1997, ktorý bol prvým rokom realizácie tejto finančnej schémy, boli vyčerpané všetky zdroje pridelené do fondu. Nové pôžičky realizované v priebehu II. polroka 1998 boli poskytnuté už zo splátok, čo dokazuje životaschopnosť programu. 34 pôžičiek, ktoré boli poskytnuté od začiatku programu, bolo už splatených v plnej výške.

V priebehu roka 2000 predložilo žiadosť vo všetkých centrách 177 záujemcov o poskytnutie mikropôžičky a bolo poskytnutých 70 pôžičiek v celkovej sume 24 235 400 Sk. Celkove od začiatku realizácie programu bolo poskytnutých 209 mikropôžičiek v celkovej hodnote 67 649 322 Sk.

Za doterajšie obdobie fungovania má mikropôžičkový program mimoriadne pozitívny ohlas u podnikateľov, a to najmä preto, že je jediným možným podporným finančným zdrojom z verejných prostriedkov pre malých podnikateľov požadujúcich malý úver.

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa jednotlivých centier

Centrum	Počet pôžičiek celkom	Výška pôžičiek celkom v Sk	Počet vytvorených pracovných miest
RPIC Komárno	17	7 340 000,-	80
RPIC Trebišov	15	5 690 000,-	46
BIC Spišská Nová Ves	14	5 550 000,-	53
Seed Capital Company	22	9 200 000,-	128
RPIC Pov. Bystrica	58	17 350 612,-	116
RPIC Prešov	39	11 350 000,-	128
RPIC Zvolen	44	11 168 710,-	84
SPOLU:	209	67 649 322,-	635

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách v odvetnom členení

Odvetvie	Celková výška pôžičky v Sk	Z toho za rok 2000 v Sk	Celkový počet pôžičiek	Z toho za rok 2000
Potravinárska výroba	4 250 000	2 650 000	12	11
Textilná výroba	3 890 000	1 750 000	11	5
Drevársky priemysel	6 570 000	2 890 000	19	7
Kovo, plasty	4 800 000	1 350 000	11	3
Sklo, kamenárstvo	1 570 000	270 000	5	2
Stavebný priemysel	2 300 000	400 000	7	1
Energetika	1 000 000	0	2	0
Polygrafia	750 000	0	3	0
Chem. a farm. priem.	1 000 000	0	2	0
Cestovný ruch	3 425 000	1 750 000	11	5
Obchod	16 333 365	7 030 000	57	20
Služby	18 810 957	4 345 400	63	14
Iné	2 950 000	1 800 000	6	2
Celkom	67 649 322	24 235 400	209	70

Informáciu o smerovaní mikropôžičiek do jednotlivých odvetví celkom poskytuje graf č. 5.2.

5.2.6 Program zárodkového kapitálu - Seed Capital Company

Hlavnou charakteristikou programu zárodkového kapitálu je investovanie do základného imania malého alebo stredného podniku. Investície sa vykonávajú do výšky max. 10 mil. sk, pričom v 1. kole max. do výšky 5 mil. Sk. Cieľom programu je umožniť vznik a rozvoj malých a stredných podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

V roku 2000 bolo schválených 9 žiadostí slovenských podnikov s požiadavkou 19,2 mil. sk. Od začiatku realizácie programu investičný výbor spoločnosti prerokoval 40 investičných návrhov. Realizovaných bolo 31 investícií do 17 spoločností s celkovou čiastkou 76,39 mil. sk. Počas roka 2000 spoločnosť prijala celkom 46 podnikateľských zámerov a žiadostí o finančné investície. Kumulatívne za obdobie činnosti v rokoch 1995 - 2000 bolo obdržaných 349 zámerov a žiadostí o finančné investície. Z tohto počtu bolo:

	rok 2000	roky 1995 - 2000
zamietnutých pre nespĺňanie investičných kritérií	27	233
počet projektov v posudzovaní k 30.6.2000	9	15
zamietnutých pre nekompletnosť	1	61
počet schválených investícií IV	6	30
počet schválených projektov s podmienkou	3	9
počet neschválených projektov Investičným výborom	0	1
Spolu	46	349

počet nezrealizovaných projektov po schválení

5

Štruktúra obdržaných žiadostí podľa jednotlivých odvetví je nasledovná:

Odvetvie	Počet	
	rok 2000	roky 1995 - 2000
chemický priemysel	1	18
strojársky priemysel	3	45
potravínárska výroba	2	42
drevovýroba	10	34
turizmus	5	41
výrobné služby	10	55
obchod	3	18
textilná výroba	2	12
elektrotechnický priemysel	-	5
spotrebný priemysel	2	41
poľnohospodárstvo	-	5
opravy	3	6
doprava	2	4
výroba elektrickej energie	-	4
výroba lodí	-	1
stavebníctvo	3	9
sklárstvo	-	7
zlatníctvo	-	2
CELKOM	46	349

5.2.7 Subkontrakčná burza Slovenska

Subkontrakčná burza Slovenska (SBS) poskytuje zahraničným firmám - na základe ich kooperačných požiadaviek - presné informácie a služby na vysokej

úrovni hlavne pri hľadaní a identifikovaní vhodných partnerov pre výrobnú a obchodnú kooperáciu, zaslanie cenových ponúk, organizovanie priamej návštevy nákupcov zahraničných firiem u vhodných slovenských dodávateľov, výber vhodnej lokality pre vybudovanie prevádzky a založenie spoločnej alebo novej spoločnosti na Slovensku. Počas roku 2000 spracovala SBS 194 zahraničných požiadaviek, z čoho približne 20 % bolo informatívneho charakteru. V roku 2000 navštívilo slovenských podnikateľov 28 firiem zo zahraničia.

V začiatku roku 2000 realizovala SBS účasť slovenských MSP na medzinárodnom subkontraktačnom strojárskom veľtrhu ESEF v holandskom Utrechte. Slovenským MSP (PFS Brezová pod Bradlom s.r.o. Topos Továrniky s.r.o. a R. R. Wusam s.r.o.), ktorí sa zúčastnili na veľtrhu ako spoluvystavovatelia, bola poskytnutá finančná podpora vo výške 50 % nákladov na výstavu v rámci programu Subkontraktácia. SBS nadviazala na veľtrhu spoluprácu s holandskými subkontraktačnými združeniami NEVAT a MKB. Na základe kontaktov s americkou spoločnosťou Pemstar a holandskou spoločnosťou F.I.B prebehla identifikácia a návšteva vhodných dodávateľov elektroniky a lisovaných kovových dielcov v mesiacoch február až apríl 2000.

V apríli prezentovala SBS svoje služby na podujatí Dni Krajín v Paríži venovanom možnostiam spolupráce francúzskych a slovenských MSP.

V mesiaci júl zrealizovala SBS Slovensko-česko-švajčiarsky obchodný deň v Bratislave v spolupráci s Obchodnou komorou Švajčiarsko - Stredná Európa, na ktorom sa zúčastnilo osem švajčiarskych firiem, pre ktoré SBS zabezpečila priame bilaterálne rokovania so slovenskými MSP.

V septembri v spolupráci s francúzskym partnerom Chambre de Come Puy zorganizovala SBS návštevu siedmich francúzskych MSP, pre ktoré boli pripravené bilaterálne stretnutia so slovenskými MSP a návšteva strojárkeho veľtrhu v Brne.

V októbri sa uskutočnil už šiesty ročník Slovenskej strojárkej subkontraktačnej konferencie SESE'2000 s účasťou riaditeľov nákupu zahraničných strojárskych podnikov Sanden Europe Francúzsko, DAF Trucks Holandsko, Leyland Trucks Veľká Británia, Ingersoll Rand USA, Textron Europe Holandsko, Julien Francúzsko.

V novembri sa SBS zúčastnila ako vystavovateľ v spoločnom stánku so slovenskými MSP (ELTEC, s.r.o a Atlantic Energy, s.r.o.) na medzinárodnom subkontraktačnom veľtrhu MIDEST'2000 v Paríži. Počas veľtrhu sa zástup-

covia SBS zúčastnili na celosvetovom stretnutí riaditeľov subkontraktačných búrzh ohľadne implementácie nových počítačových programov za účelom prepojenia jednotlivých krajín.

Hlavné zámery Subkontraktačnej burzy Slovenska:

- rozpracovať získané kooperačné požiadavky a umožniť zahraničným firmám nájsť vhodných partnerov pre priemyselnú kooperáciu medzi slovenskými firmami,
- účasť pracovníkov SBS, ako aj priamo slovenských firiem na medzinárodných veľtrhoch, špecializovaných podujatiach a prezentácia aktivít SBS a jednotlivých služieb ponúkaných zahraničným main ? kontraktorom, pravidelná účasť na najväčších svetových medzinárodných subkontraktačných veľtrhoch Hannover - messe v Nemecku a Midest - Paríž vo Francúzsku,
- organizovanie medzinárodných kooperačných búrzh, kontraktačných stretnutí a návštev zahraničných firiem na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov, podpora rozvoja automobilového priemyslu pravidelnou organizáciou Slovenskej automobilovej subkontraktačnej burzy - SASE s medzinárodnou účasťou. Na SASE sa zúčastnili nákupcovia najväčších európskych automobiliek, čo umožnilo slovenským účastníkom prezentovať svoje výrobné možnosti,
- úzke kontakty a podnetná bilaterálna spolupráca s francúzskymi firmami a podnikateľskými organizáciami podnietili rozvoj vzťahov s podnikateľmi z frankofónnych krajín a založenie Frankofónneho strediska obchodu (FSO). FSO v rámci svojich aktivít organizuje pravidelné klubové stretnutia pre členské firmy za účelom rozvoja vzájomnej spolupráce.

Požiadavky, ktoré sa týkali priemyselnej kooperácie - väčšinou v podobe technickej dokumentácie - boli priebežne rozpracované pracovníkmi SBS. Od slovenských firiem bolo vyžiadaných viac ako 142 ponúk a technických informácií (resp. odpovedí na kooperačné požiadavky). Do tohto procesu bolo zapojených 63 slovenských subjektov, ktoré boli identifikované pracovníkmi SBS.

Ďalším, veľmi dôležitým článkom činnosti SBS, boli návštevy zahraničných firiem. Návštevy sa uskutočňovali na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov. Cieľom týchto návštev bolo umožniť potenciálnym zahraničným partnerom - podľa ich požiadaviek - spoznať konkrétne podmienky v slovenských firmách a stretnúť sa s personálom zodpovedným za budúcu kooperáciu.

5.2.8 Euro Info Centrum

Aktivity Euro Info Centra (EIC) spočívajú v informačnom zabezpečení malých a stredných podnikov, ďalej v činnosti systémov na sprostredkovanie spolupráce domácich a zahraničných podnikateľských subjektov, v organizácii a podpore účasti slovenských podnikov na odborných podujatiach tak v zahraničí, ako aj doma a v monitoringu podnikateľského prostredia. Pri poskytovaní servisu a poradenstva pre podnikateľov v EIC je najväčší záujem o služby v oblasti vyhľadávania kooperačných partnerov, účasť na podnikateľských burzách a aktuálne informácie o podujatiach zameraných na pomoc podnikateľom.

EIC pokračovalo v systéme vyhľadávania kooperačných partnerov v zahraničí prostredníctvom siete BRE, ktorá sa koncom roka začlenila pod Generálne riaditeľstvo Podniky. Monitoruje sa niekoľko tisíc zahraničných ponúk mesačne, z ktorých sa robí selekcia, preklad do slovenčiny a nasleduje uverejnenie v mesačníku NARMSP Podnikanie a v ďalších slovenských periodikách. Týmto spôsobom sa do systému zaraďujú aj slovenské ponuky na spoluprácu. EIC spracováva aj dotazy ostatných Euro info centier siete, ktorých je okolo 270. Dotazy prichádzajú aj priamo od firiem z radov MSP buď poštou, faxom alebo v elektronickej forme a mesačne je ich spracovaných a zodpovedaných v priemere 100.

Činnosti EIC rozširuje a obohacuje Internetové informačné pracovisko, ktoré umožňuje a uľahčuje prístup k obchodným a kooperačným informáciám podnikateľom, ktorí nemajú technické prostriedky na komunikáciu v globálnej sieti Internetu.

V prvom štvrtroku prebiehala kampaň na zviditeľnenie činností a služieb EIC malým a stredným podnikateľom. Boli organizované školenia o práci siete EIC a o CE-značení a vytlačené letáky a brožúry k uvedeným tematikám v slovenčine a angličtine.

V apríli pripravilo EIC prvý slovenský Interprise z oblasti potravinárstva a verejného stravovania Gastra-Alimenta 2000, ktorý sa konal v Nitre v areáli Agrokomplexu. Kontraktačných rokovaní sa zúčastnilo vyše 50 firiem zo Slovenska a takmer 70 firiem z Českej republiky, Maďarska, Poľska, Slovinska, Rakúska a Talianska.

V roku 2000 sa konali dve kontraktačné podujatia typu Europartenariat, ktorého sa zúčastnilo 17 slovenských firiem v máji v Dánsku a 13 firiem v decembri na Sicílii.

EIC buduje knižnicu dokumentov o činnosti, programoch a cieľoch Európskej komisie, z ktorých vyberá, prekladá a uverejňuje zaujímavé materiály v periodiku Podnikanie alebo aj na web stránke NARMSP.

EIC sa aktívne podieľa na spolupráci s Rakúskom a Českou republikou na tvorbe regionálneho informačného systému v rámci programu EK Interreg IIA a na tvorbe informačného systému pre MSP v prihraničnom regióne na podporu cezhraničnej spolupráce.

5.2.9 Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov NARMSP

a) Vyhodnotenie efektívnosti Podporného úverového programu

Od začiatku programu v roku 1994 bolo k 31. 12. 2000 celkom poskytnutých 1 033 úverov v celkovom objeme 3,368 mld. sk, z toho v roku 2000 bolo poskytnutých 186 úverov v celkovej výške 653 mil. sk. K 31. 12. 2000 bolo do programu vložených 1,8 mld. sk. Celková výška úverového portfólia 3,368 mld. sk hovorí o vysokej úspešnosti programu a výborne fungujúcom revolvingu zdrojov.

Počet novovytvorených resp. udržaných pracovných miest za obdobie realizácie PÚP predstavuje 30 737 pracovných príležitostí v oblasti malého a stredného podnikania.

Z uvedeného počtu bolo vytvorených 9 221 nových pracovných miest a udržaných 21 516.

Podiel jednotlivých spolupracujúcich bánk na poskytovaní úverov

PODPORNÝ ÚVEROVÝ PROGRAM	Poľno banka, a.s.	Slovenská sporiteľňa, a.s.	Istro banka, a.s.	Tatra banka, a.s.	Eudová banka, a.s.	Spolu
Počet úverov	329	375	101	150	78	1033
Celková výška úverov (v mil. Sk)	1141,378	1053,811	367,663	587,02	218,611	3368,483
Priem. výška jedného úveru (v mil. Sk)	3,47	2,81	3,64	3,91	2,80	3,26

b) Vyhodnotenie efektívnosti Spoločnosti zárodkového kapitálu

Počas roka 2000 bolo schválených deväť projektov v celkovej výške 19,2 mil. sk. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring 17 spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti.

Kumulatívne k 31. 12. 2000 bolo prerokovaných 40 investičných návrhov, z ktorých 30 bolo schválených, 9 bolo schválených s podmienkou a 1 bol zamiet-

nutý. Skutočne sa realizovalo 31 investícií do 17 spoločností. Do spoločností, ktoré sa nachádzajú v portfóliu SCC, s.r.o., bola investovaná celková čiastka 76,39 mil. sk. Z toho 39,26 mil. sk bolo poskytnutých do základného imania spoločností a 37,13 mil. sk vo forme úveru. V prípade 3 investícií schválených Investičným výborom zatiaľ nedošlo k samotnej prípadne úplnej realizácii projektu, majú však finančný prísľub v celkovej výške 21,12 mil. sk.

Nasledujúci prehľad uvádza počet spoločností podporených v rámci Seed Capital Company, s.r.o., k 31. 12. 2000, výšku poskytnutých finančných prostriedkov, činnosť jednotlivých spoločností, štádium investovania, počet udržaných a počet novovytvorených pracovných miest.

Počet firiem	Poskytnuté finan. prostriedky k 31. 12. 2000 v Sk	Spôsob investovania	Počet udržaných pracovných miest	Počet vytvorených pracovných miest
17	76 390 000	seed, start-up, early stage, development	476	325

seed - novozakladaný
start-up - začínajúci
early stage - neskoršie počiatočné štádium
development - rozvojový

Investíciami Seed Capital Company, s.r.o., sa:

- obrat podnikov v portfóliu za minulý rok dosiahol cca 420 mil. sk,
- zlepšilo sa finančné zdravie firiem, zvýšila sa platobná disciplína a zlepšilo sa plnenie finančných záväzkov voči štátu a ostatným partnerom,
- zlepšilo sa financovanie firiem komerčnými bankami, 1 Sk investovaná SCC umožnila SCC portfóliu podnikom získať 2,42 Sk vo forme novoposkytnutých úverov z komerčných bánk,
- pomohlo udržať 476 existujúcich pracovných miest a vytvoriť 325 nových pracovných príležitostí (z toho 265 stálych a 60 sezónnych).

6. Podpora z iných zdrojov

6.1 Spolupráca s Francúzskom

Vzdelávací program pre manažérov MSP - GRETA

V roku 2000 NARMSP v spolupráci s francúzskou inštitúciou GRETA zorganizovala v poradí už 2. ročník úspešného vzdelávacieho programu GRETA, určeného pre slovenských frankofónnych manažérov MSP. Jeho cieľom je predovšetkým nadväzovanie spolupráce s francúzskymi podnikmi. Program je financovaný prevažne zo zdrojov Ministerstva zahraničných vecí Francúzska, časť nákladov si hradia účastníci sami.

Program má 3 etapy: korešpondenčnú časť, semináre s francúzskymi lektormi v NARMSP a stáž vo Francúzsku. V I. polroku 2000 bola zrealizovaná 1. etapa a v II. polroku 2. a 3. etapa. V priestoroch NARMSP prednášali francúzski profesionáli, s bohatými skúsenosťami s prednášaním priamo v podnikoch a so znalosťami reality francúzskeho podnikateľského prostredia. Prednášali sa témy ako marketing, personálny manažment, finančný manažment, organizačné systémy a riadenie výroby, kvalita, atď. Najzaujímavejšou časťou programu bola nepochybne stáž 10 účastníkov programu vo Francúzsku, kde absolvovali návštevy v podnikoch, prednášky odborníkov z praxe v priestoroch GRETY a prezentácie francúzskych regionálnych inštitúcií.

6.2 Spolupráca s Nemeckom

Poradenský program TRANSFORM

V rámci programu Transform bola v roku 2000 ukončená v poradí už druhá fáza projektu s názvom "Posilnenie poradenskej ponuky pre malé a stredné podniky na Slovensku". Projekt je financovaný nemeckým Úverovým ústavom pre obnovu (KfW) so sídlom v Bonne. KfW poveril Nadáciu pre hospodársky rozvoj a profesijnú kvalifikáciu (SEQUA) so sídlom v Bonne vykonávaním poradenského projektu v spolupráci s NARMSP. SEQUA má za úlohu poskytovať nemeckých odborníkov a na základe praktického firemného poradenstva kvalifikovať poradcov z vybraných regionálnych centier, ktorými sú: RPIC v Považskej Bystrici, Poprade a Nitre a BIC v Banskej Bystrici a Spišskej Novej Vsi. Cieľom projektu je posilniť regionálne poradenské centrá v oblasti poskytovania poradenstva a súčasne zvýšiť dopyt po danom druhu poradenstva zo

strany podnikateľskej sféry. SEQUA zabezpečuje požadovanú odbornosť prostredníctvom kooperácie s Remeselnou komorou v Trieri. Zo slovenskej strany sú poradcovia pre jednotlivé poradenské plány zabezpečovaní prostredníctvom regionálnych centier.

K 31. 12. 2000 bolo realizovaných počas II. fázy 17 poradenstiev pre 15 vybraných firiem, prevažne v oblasti budovania systémov riadenia kvality podľa noriem ISO 9000, VDA 6.1 (normy pre automobilový priemysel), marketing, controlling, nadviazanie spolupráce s nemeckým partnerom a pod. Z organizačných a vecných dôvodov sa II. fáza predlžuje do 31. 3. 2001, kedy sa bude súčasne rozhodovať aj o výške podpory pre prípadnú tretiu fázu projektu.

6.3 Zahraničné úverové linky

Rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku podporuje od roku 1993, t.j. od svojho vzniku aj Národná banka Slovenska, prostredníctvom špeciálnych zahraničných úverových liniek. V období rokov od 1993 - 1997 podpísala NBS dve zmluvy s Európskou investičnou bankou (Pôžičky Apex Global Loan a Apex Global Loan II) a tri zmluvy s EXIM Bank of Japan (Pôžičky Two Step Loan, Two Step Loan II a Two Step Loan III). Prostriedky z týchto pôžičiek sú určené na podporu súkromného podnikania na Slovensku. Konkrétne projekty financovali aj v roku 2000 vybrané komerčné banky na základe sprostredkovateľských zmlúv, ktoré majú uzatvorené s NBS.

a) Úverová linka AGL II od EIB

Európska investičná banka podpísala 17. februára 1993 s Národnou bankou Slovenska zmluvu o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan. Pôžička bola určená na financovanie malých a stredných projektov v rozmedzí od 40 tis. EUR do 20 mil. EUR, pričom úver je poskytovaný maximálne do výšky 50 % investičných nákladov. Zdrojom financovania zostávajúcich 50 % investičných nákladov projektu by mali byť vlastné zdroje investora, resp. úvery z iných peňažných ústavov. Úverovou menou je EUR a čerpanie úveru je v mene, akú požaduje podnikateľ, pričom riziko zmeny kurzu znáša podnikateľ. Dňa 18. júla 1995 bola medzi EIB a NBS podpísaná ďalšia zmluva o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan II v objeme 50 mil. EUR. Ako prepožičiavacie banky boli Európskou investičnou bankou postupne schválené VÚB, Tatra banka, Creditanstalt (dnes BACASK), Istrobanka a Ľudová banka.

Z úverovej linky AGL bolo kumulatívne celkom financovaných 5 projektov v objeme 22,05 mil. EUR (948,15 mil. sk) a z linky AGL II 6 projektov v objeme 27,343 mil. DEM (601,546 mil. sk). Okrem toho Národná banka Slovenska odsúhlasila možnosť čerpania prostriedkov z úverovej linky AGL II aj v Sk, čím sa urýchlil proces realizácie pôžičky. Prehľad tohoto čerpania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Úverová linka AGL II od EIB - čerpanie v Sk

	Počet odsúhlasených - prefinancovaných projektov v NBS		Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk	
	rok 2000	kumulatív k 31. 12. 2000	rok 2000	kumulatív k 31. 12. 2000
VÚB, a.s.	0	6	0	45 953 484
TATRA BANKA, a.s.	1	7	62 500 000	451 500 000
ISTROBANKA, a.s.	2	7	55 000 000	517 228 361
EUDOVÁ BANKA, a.s.	1	1	38 451 325	38 451 325
BACASK, a.s.	1	5	40 000 000	274 450 000
SPOLU	5	26	195 951 325	1 327 583 170

b) Úverová linka TSL III od JEXIM

Export - Import Bank of Japan podpísala 12. septembra 1997 s Národnou bankou Slovenska zmluvu o pôžičke Two Step Loan III. Pôžička je určená na podporu rozvoja malých a stredných súkromných podnikov a joint ventures. Pre účely tejto pôžičky je ako malý definovaný podnik s 1 až 150 zamestnancami a ako stredný ten podnik, ktorý zamestnáva 151 až 600 zamestnancov. Tieto prostriedky sú použiteľné na financovanie nových projektov alebo rozšírenie projektu, vrátane modernizácie, renovácie, obnovy, optimalizácie, reštrukturalizácie a akéhokoľvek druhu investície na zlepšenie produktivity alebo účinnosti existujúceho projektu. Z prostriedkov pôžičky je možné financovať maximálne 70 % celkových nákladov projektu. Čiastka krytá z prostriedkov tejto pôžičky nesmie u jednotlivých projektov prekročiť korunový ekvivalent 750 mil. jenov (cca 200 mil. sk).

Prehľad čerpania zdrojov TSL III je v nasledovnej tabuľke. Okrem toho boli v roku 2000 čerpané aj revolvingové zdroje, z ktorých bolo v rámci všetkých troch tranží prefinancovaných 51 projektov v objeme 473 975 000 Sk.

Úverová linka TSL III od JEXIM

	Počet odsúhlasených - prefinancovaných projektov v NBS		Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk	
	rok 2000	kumulatív k 31. 12. 2000	rok 2000	kumulatív k 31. 12. 2000
VÚB, a.s.	0	204	0	2 152 324 966
POĽNOBANKA, a.s.	3	72	41 753 975	1 016 175 421
TATRA BANKA, a.s.	0	15	0	921 000 000
SLSP, a.s.	0	14	0	323 167 184
ISTROBANKA, a.s.	0	28	0	1 037 681 764
POŠTOVÁ BANKA, a.s.	0	6	0	74 800 000
SPOLU	3	339	41 753 975	5 525 149 335

K 31. 12. 2000 sa kumulatívne zo zdrojov uvedených pôžičiek od EIB a EXIM Bank of Japan prefinancovalo celkovo 1 045 projektov v celkovej výške 15,001 mld. sk.

7. Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2002

7.1 V oblasti prístupu ku kapitálu

Prístup ku kapitálu tvorí jednu z najvýznamnejších bariér rozvoja MSP. Treba však priznať, že v roku 2000 sa v tejto oblasti situácia zlepšila, ale nemožno sa s ňou uspokojiť. Aj v tejto oblasti je ešte čo skvalitňovať:

1. Zabezpečiť prijatie zákona o zárukách formou záložného práva na hnutelné veci a majetok MSP
2. Zvysiť flexibilitu bankovej sféry pri poskytovaní úverov pre MSP
3. Vytvoriť podmienky pre etablovanie rizikového kapitálu pri podpore rozvoja MSP
4. Systém aktívnej politiky trhu práce orientovať na podporu tvorby pracovných príležitostí u MSP
5. Vytvoriť vhodné podmienky pre fungovanie kapitálového trhu na Slovensku

7.2 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

Opierajúc sa o konštatovania uvedené v 2. časti, ktoré sú podporené aj štatistickými údajmi v časti 3, je potrebné urýchlene prijať opatrenia v legislatívnej oblasti, ktoré prispievajú k odstráneniu hlavných legislatívnych a administratívnych bariér rozvoja malého a stredného podnikania.

V oblasti dane z príjmu znížiť daňové zaťaženie podnikateľov, čo predstavuje riešenie nasledujúcich problémov:

1. Odstránenie limitujúcich položiek pre uznanie daňových nákladov, ktoré boli do nového zákona zavedené (napr. obmedzenie výdavkov na spotrebované pohonné hmoty, obmedzenie možnosti odpisovania hmotného a nehmotného majetku obstaraného z dotácií a pod.).
2. Umožnenie odpočítania časti investícií (napr. 30 % z celkovej ceny) od základu dane.
3. Rešpektovať pripomienky odbornej a podnikateľskej verejnosti k tzv. paušálnej dani a zvážiť zvýšenie hornej hranice možnosti jeho uplatnenia.

4. Zreálnenie odpisovej politiky HIM skrátením odpisových lehôt (napr. pre zrýchlené odpisovanie v 1. skupine max. 2 roky a pod.). Prehodnotenie prílohy k zákonu o dani z príjmov o zatriedovaní HIM do odpisových skupín a umožniť začatie odpisovania pre daňové účely podľa rozhodnutia daňového subjektu.
5. Zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkoch.
6. Zrovnoprávnenie fyzických osôb s právnickými v prípade výšky dane z príjmu.
7. Realizácia systémovej zmeny určovania výšky odpočítateľných položiek.
8. Rozdeliť daňovníkov - fyzické osoby na zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby
9. Implementovať návrhy na zlepšenie právneho a regulačného rámca na podporu podnikania a investícií z materiálu MH SR

V oblasti odvodov do fondov podľa zákonov NR SR č. 273/1994 Z.z. a č. 274/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov riešiť:

1. Nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami.
2. Možnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa.
3. Systémovo prehodnotiť výšku odvodov do fondov pre podnikateľov.
4. Odvody do fondov realizovať len do jedného zberného miesta (centra), čím sa podstatne zníži administratívna náročnosť u MSP.

V pripravovanej novele zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov je s účinnosťou od 1. 1. 2002 navrhnuté ďalšie zvýšenie odpočítateľnej položky na daňovníka z terajšej sumy 38 760 Sk na 47 780 Sk.

V oblasti nepriamych daní je pripravená novela zákona č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov na rokovanie vlády SR v mesiaci júl 2001 s predpokladanou účinnosťou od 1. 1. 2002. Predkladaný návrh zákona vychádza z Národného programu prispôsobovania *acquis communautaire*, negociačnej pozície kapitoly 10 - Dane, návrhu daňovej reformy a Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2001.

V súlade s procesom prispôsobovania národného právneho poriadku k právu EÚ bol nedávno prijatý zákon č. 239/2001 Z.z. o spotrebnej dani z minerálnych olejov.

Ďalšou právnou normou, ktorá bola vypracovaná, je novela zákona o spotrebnej dani z vína, ktorá je v súčasnosti predložená v NR SR na druhé čítanie v mesiaci august 2001.

Systémové zmeny obsiahnuté v novele zákona č. 231/1999 Z.z o štátnej pomoci, ktorá je v súčasnosti predložená v NR SR na prvé čítanie, budú v prospech zlepšenia podnikateľského prostredia.

7.3 V oblasti poradenstva a vzdelávania

Súčasná inštitucionálna podporná sieť pre MSP pozostáva (okrem Bratislavy) z 12 RPIC a 4 BIC. Aj keď centrá poskytujú informačné a poradenské služby pre viacero okresov vo svojom okolí, častokrát, najmä pre záujemcov o podnikanie z radov nezamestnaných, je vzdialenosť medzi sídlom centra a príslušným okresom bariérou na získanie detailných informácií a kvalitných poradenských služieb. V rámci programu PHARE 2000 bol navrhnutý projekt rozšírenia poradenských inštitúcií pre región Slovensko - východ. Potrebné je však riešiť situáciu v krajoch, ktoré nespádajú pod priority región NUTS II.

Poskytovanie informácií o celom spektre podporných programoch pre MSP bolo v predchádzajúcom období bezplatné v rozsahu 0,5 h. Prijatím zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci nie je možné pokračovať v tejto praxi. Podnikatelia buď musia túto službu platiť, alebo ju musia poradenské inštitúcie poskytovať bezplatne na svoj úkor, čo zhoršuje ich aj tak neľahkú finančnú situáciu.

V porovnaní s okolitými transformujúcimi sa krajinami v rámci Slovenskej republiky stále nie je dostatočne rozvinutá inkubátorová forma podpory najmä pre začínajúce podniky. Inkubátorových centier je málo (3) a pracujú v nevyhovujúcich podmienkach. Technologické inkubátory neexistujú vôbec. Situáciu čiastočne riešia projekty v rámci PHARE 1999 a návrhy v rámci PHARE 2000. Dôležité je však zabezpečiť podporu a kofinancovanie takýchto projektov aj zo zdrojov Slovenskej republiky.

Dôraz je potrebné klásť aj na vyhodnocovanie dopadu a efektívnosti realizácie podporných programov, najmä tých, ktoré sú priamou formou finančnej podpory podnikateľov (podporný úverový program, mikropôžičky, grantové programy). Preto je nevyhnutné zabezpečiť ich monitoring v rámci jednotlivých regiónov prostredníctvom siete RPIC/BIC.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujeme realizovať tieto opatrenia:

1. Rozšíriť sieť centier RPIC/BIC o nové centrá, ktoré budú podporované z programov financovaných zo ŠR tak, aby pokrytie jednotlivých krajov z pohľadu počtu podnikateľských subjektov bolo vyrovnané (kraj Žilinský a kraj Trnavský).
2. Zabezpečiť, aby boli poradenské a vzdelávacie služby pre MSP, najmä pre začínajúce a záujemcov o podnikanie, financované aj z podporných programov zo ŠR, pričom je dôležité, aby finančné zdroje zo ŠR na programy boli uvoľnené na začiatku roka.
3. S cieľom zabezpečiť sledovanie efektívnosti a dopadov podporných programov v jednotlivých regiónoch zabezpečiť zo štátnych zdrojov financovanie 2 pracovníkov v každom centre RPIC/BIC. Ich úlohou bude zároveň aj zabezpečiť čo najširšiu informovanosť MSP a záujemcov o podnikanie o možnej podpore v rámci štátnych a iných programov.
4. Podporu pre začínajúce podniky realizovať aj vo forme inkubátorovej starostlivosti, t.j. poskytnúť im pod jednou strechou odborné poradenstvo a vzdelávanie v kombinácii s priestormi na podnikanie v prvých troch rokoch existencie podniku. Projekt inkubátorov rozširovať postupne do jednotlivých regiónov SR, pričom je dôležité zabezpečiť dotáciu prevádzkových nákladov v prvých 3 rokoch fungovania inkubátora.
5. Rozširovať inovácie a technologický rozvoj v sektore MSP vytváraním technologických inkubátorov a finančnou podporou inovatívnych podnikov umiestených v inkubátoroch.

7.4 Národný program pre implementáciu *acquis communautaire* (NPAA)

Na základe výsledkov screeningových rokovaní a pripomienok zo strany EÚ došlo aj v roku 2000 k prehodnoteniu tohto programu s cieľom jeho zefektívnenia. Základné priority, z ktorých sa vychádzalo, ostali aj naďalej pilierom pre túto oblasť. Konkrétne ide o nasledovné priority:

- upevnenie postavenia MSP a stimulácia ich rastu
- zvýšenie konkurencieschopnosti MSP
- urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy.

Jednotlivé priority sú zamerané na odstránenie existujúcich disproporcií, ktoré by mohli spôsobiť vážne problémy našim MSP pri vstupe Slovenska do

EÚ. Majú **strednodobý** charakter a sú v rámci každoročne spracovávané do konkrétnych štátnych programov.

V rámci rokovaní Slovenskej republiky o vstupe do Európskej únie bola negociačná kapitola č. 16 Malé a stredné podnikanie predbežne uzatvorená v máji 2000. Gestorom kapitoly je **Ministerstvo hospodárstva SR**, ktoré prostredníctvom **Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania** realizuje aktivity v oblasti podpory malého a stredného podnikania (MSP).

MSP dosiahlo v niektorých parametroch, ako je napríklad podiel na HDP a podiel na zamestnanosti výsledky blížiace sa k stavu v štátoch EÚ³.

Právne prostredie pre oblasť malého a stredného podnikania v Slovenskej republike upravuje:

- zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci,
- zákon č.366/1999 Z. z. o daniach z príjmov,
- Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb.,
- zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) č. 455/1991 Zb.

Od 1. 1. 2000 je účinný **zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci**, ktorý konkrétne vymedzuje formy a druhy štátnej pomoci pre podnikateľskú sféru. Realizácia zákona sa uskutočňuje prostredníctvom Úradu pre štátnu pomoc. Implementácia tohoto zákona v uplynulom období ukázala aj problémy a nedostatky s jeho realizáciou v praxi, ktoré sa v súčasnosti riešia prípravou jeho novelizácie.

V zákone o štátnej pomoci je nanovo definovaná aj kategorizácia MSP. Táto je úplne zhodná s odporúčaním Európskej komisie č.96/280/ES z 3. apríla 1996, ktorá sa týka malých a stredných podnikov⁴. Týmto došlo k plnej harmonizácii definície MSP v Slovenskej republike a EÚ.

K zjednodušeniu legislatívy a administratívnej náročnosti MSP prispel **zákon o daniach z príjmov** č. 366/1999 Z.z. účinný od 1. 1. 2000 tým, že sa znížili sadzby daňového zaťaženia a vymedzený okruh podnikateľov môže platiť paušálnu daň (lump tax) bez nutnosti spracovávanía účtovníctva. Podnikateľovi, ktorý začal svoju činnosť od 1. 1. 2000, sa poskytne 100 % úľava na paušálnej dani počas prvých dvoch rokov a 50 % úľava v treťom roku činnosti.

³⁾ Na Slovensku sa MSP podieľajú na HDP cca 58% a na zamestnanosti cca 56%. V EÚ sa MSP podieľajú na HDP cca 60% a na zamestnanosti cca 66%.

⁴⁾ Kategorizácia MSP je podrobne rozvedená v Zozname A (List A) pre bilaterálny screening, ktorý sa uskutočnil dňa 4. 3. 1999 v Bruseli.

Prijatím zákona č. 466/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, bol vstup zahraničných investícií zatriktívnený znížením dane z príjmu, ak podiel zahraničného investora je minimálne 60 % a výška investície dosahuje 4,5 MEURO, 3 MEURO alebo 2 MEURO podľa kritérií citovaných v tomto zákone.

Od 1. januára 2001 nadobudli účinnosť tri novely zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov (**zákon č. 358/2000 Z. z., zákon č. 385/2000 Z. z. a zákon 466/2000 Z. z.**).

Dňa 13. septembra 2000 vláda SR prijala uznesenie č. 726/2000 k **Správe o stave a rozvoji malého a stredného podnikania a jeho podpore v SR v roku 1999.**

Príspevkové programy a záručné programy na podporu malého a stredného podnikania sa realizujú prostredníctvom **Slovenskej záručnej a rozvojovej banky**, š.p.ú. Dňa 27. septembra 2000 vláda SR uznesením č. 759/2000 schválila nasledovné **záručné a úverové programy** Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, š.p.ú., Bratislava v zmysle zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci:

1. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery
2. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania protizáruk na zahraničné úvery
3. Program na podporu malého a stredného podnikania formou poskytovania bankových záruk na "predhypotekárne úvery"
4. Program podpory rozvoja bytovej výstavby formou poskytovania bankových záruk na úvery
5. Úverový program Podpora
6. Úverový program Región

Vláda SR uznesením č. 779 z 27. septembra 2000 schválila nasledovné **štátne programy na rozvoj malého a stredného podnikania na roky 2000 - 2005:**

1. Podporný úverový program
2. Mikropôžičkový program
3. Účasť Slovenskej republiky v "3. viacročnom programe pre malé a stredné podniky v EÚ"
4. Program transferu technológií
5. Program poradenstva pre malých a stredných podnikateľov
6. Program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA

7. Program podpory medzinárodnej kooperácie - SUBKONTRAKTÁCIA
8. Program vzdelávania a školení pre malých a stredných podnikateľov
9. Program "Monitoring a výskum v oblasti MSP"
10. Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov

Krátkodobé priority

V súvislosti so zabezpečením odporúčaní z Partnerstva pre vstup budú v rokoch 2001 - 2002 realizované nasledovné **krátkodobé priority**:

1. **Technická asistencia** - príprava štátnej politiky podpory MSP a zjednodušenia odvodov do fondov. Cieľom technickej asistencie je vyhodnotenie účinnosti jednotlivých nástrojov Štátnej strednodobej politiky podpory MSP v období 1997 - 2000 a navrhnutie nových nástrojov a opatrení tejto politiky na obdobie 2001 - 2005, ktoré majú byť zamerané hlavne na aproximáciu podnikateľského prostredia k podmienkam EÚ v súvislosti s očakávaným vstupom Slovenska do EÚ a spracovanie návrhu na zníženie administratívnej náročnosti u podnikateľov pri platení odvodov do jednotlivých fondov formou jedného zberného miesta.
2. **Grantová schéma** - podpora organizácií združujúcich podnikateľov. Hlavným cieľom grantu je podpora neziskových inštitúcií združujúcich malých a stredných podnikateľov na profesionálnej alebo záujmovej báze, na štátnej, regionálnej alebo lokálnej úrovni. Podpora má byť zameraná na zlepšenie stratégie, štruktúry a riadiacich schopností rôznych združení MSP, zväzov a cechov, na rozšírenie ich členskej základne, zlepšenie ich infraštruktúry, posilnenie interných a externých kapacít podpory ich záujmov a ich internacionalizáciu.

Strednodobé priority

Na upevnenie postavenia a stimuláciu rastu MSP prijala Slovenská republika 3 štátne programy:

1. **Štátny program 1**: Podporný úverový program - program je určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim do 250 zamestnancov, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňajú kritériá programu, môžu požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 5 mil. sk s dobou splatnosti 5 rokov. Úroková

sadzba je 11,3 %. Pre rok 2001 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 600 mil. Sk (200 mil.- štátny rozpočet, 200 mil. -PHARE, 200 mil. komerčné banky) + revolving cca 350 mil. Sk.

2. **Štátny program 2:** Mikropôžičková schéma - program je určený malým podnikateľom-mikropodnikateľom zamestnávajúcim do 10 pracovníkov. Hlavným cieľom programu je riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Maximálna výška pôžičky je 500 000 Sk, minimálna 50 000 Sk, s lehotou splatnosti do troch rokov. Úroková sadzba je 11,3 %. Pre rok 2001 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 90 mil. Sk (15mil. Sk - štátny rozpočet, 75 mil. Sk - PHARE).
3. **Štátny program 3:** Poradenské služby pre MSP - NARMSP poskytuje poradenské služby MSP prostredníctvom siete 12 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 4 podnikateľských a inovačných centier (BIC), ktoré poskytujú začínajúcim a existujúcim podnikateľom komplexnú odbornú poradenskú činnosť vo všetkých oblastiach, ktoré sa týkajú podnikateľskej činnosti. Pre rok 2001 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 33,9 mil. Sk (11 mil. Sk - štátny rozpočet, 22,9 mil. Sk - PHARE). V uvedených štátnych programoch sa predpokladá pokračovanie aj v rokoch 2002 - 2004.

Na zvýšenie konkurencieschopnosti MSP prijala Slovenská republika nasledovné programy:

1. **Štátny program 4:** Program transferu technológií, 2. a 3. etapa - cieľom programu je vytvorenie efektívneho mechanizmu pre podporu vývoja a uplatnenia progresívnych technológií, ktoré rešpektujú environmentálne kritériá. Súčasťou projektu je aj vybudovanie informačného systému, ktorý bude zabezpečovať informovanosť o existencii a dostupnosti inovatívnych technológií, ako aj o najnovšom stave vývoja v jednotlivých oblastiach. Pre rok 2001 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 5 mil. Sk zo štátneho rozpočtu pre r. 2000.
2. **Štátny program 5:** Program implementácie systému riadenia kvality - cieľom programu je zvýšenie kvality výrobkov a služieb v sektore malých a stredných podnikov a nárast počtu malých a stredných podnikov certifikovaných podľa noriem ISO 9000. Pre rok 2001 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 5 mil. Sk zo štátneho rozpočtu pre r. 2000.

3. **Seed Capital, s. r. o.** - fond rizikového kapitálu je 100% dcérska spoločnosť NARMSP. Cieľom programu je umožniť vznik a rozvoj nových malých a stredných podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované inovatívne projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu. V rokoch 2000 a 2001 neboli pridelené žiadne prostriedky.

V štátnych programoch sa predpokladá pokračovanie aj v rokoch 2002 - 2004.

Urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy podporuje:

1. **Subkontrakčná burza Slovenska (SBS)**. Poskytuje zahraničným firmám - na základe ich kooperačných požiadaviek - presné informácie a služby na vysokej úrovni hlavne pri hľadaní a identifikovaní vhodných partnerov pre výrobnú a obchodnú kooperáciu. Na rok 2001 sa počíta s finančnými prostriedkami vo výške 2. mil. Sk zo štátneho rozpočtu pre r. 2000.

V rámci 3. viacročného programu pre MSP v EÚ je Slovenská republika zapojená do programu **Euro Info Centrum**. Aktivity Euro Info Centier (EIC) v Bratislave a Prešove spočívajú v informačnom zabezpečení malých a stredných podnikov, ďalej v činnosti systémov na sprostredkovanie spolupráce domácich a zahraničných podnikateľských subjektov, v organizácii a podpore účasti slovenských podnikov na odborných podujatiach tak v zahraničí, ako aj doma a v monitoringu podnikateľského prostredia.

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) spolu so sieťou **regionálnych a poradenských informačných centier (RPIC)** a **podnikateľských a inovačných centier (BIC)**, tvoriaca základný inštitucionálny nástroj podpory a rozvoja MSP, plní úlohu koordinácie všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni. Koordinuje aktivity zamerané na podporu rozvoja MSP a plní funkciu komplexného informačného centra pre podnikateľov, organizátora vzdelávacích a poradenských programov a realizátora širokého spektra finančných podporových programov pre MSP. Na národnej úrovni existujú združenia a zväzy ako Slovenská živnostenská komora, Združenie podnikateľov, Slovenský živnostenský zväz (zastrešuje odborné zoskupenia podnikateľov - cechy). Na regionálnej úrovni existujú regionálne rozvojové agentúry, Regionálne poradenské a informačné centrá.

V roku 1996 bol zriadený **Fond na podporu zahraničného obchodu** (Foreign Trade Support Fund - FTSF) (<http://www.fpzo.sk>) ako nešťatný účelový fond. Prispieva k rozvoju zahranično-obchodných vzťahov najmä v oblasti exportu a v prospech predovšetkým malých a stredných podnikateľov. Fond združuje prostriedky podnikateľskej sféry a príspevok zo štátneho rozpočtu na podporu zahraničného obchodu na princípe solidarity.

V októbri 1999 Fond na podporu zahraničného obchodu zriadil databázu **WIC (Web informačné centrum)**, ktorá plní úlohu komunikačného kanálu medzi zahraničnými teritóriami (delegatúrami Slovenskej republiky) a slovenskými exportérmi. Poskytuje informácie o teritóriách, o dopyte na tovar potencionálnym exportérom a informácie o verejných súťažiach. Tento informačný systém dokáže automaticky spárovať dopyty a ponuky medzi slovenským a zahraničným podnikom. Fond preplatí prístup do WIC systému na jeden rok pre 4000 MSP.

V nadväznosti na novelizáciu zákona o Fonde na podporu zahraničného obchodu č. 162/1998 Z.z. prebieha v súčasnej dobe transformácia Fondu na podporu zahraničného obchodu, mení sa jeho organizačná štruktúra a taktiež obsahová náplň.

Rada vlády SR pre malé a stredné podniky bola zriadená v roku 1999. Bola založená ako poradný orgán vlády SR, ktorého úlohou je koordinovať podporu MSP na úrovni orgánov vlády. V Rade sú zastúpené ekonomické ministerstvá vlády, parlament, ako aj združenia podnikateľov a inštitúcií zaoberajúcich sa podporou MSP. Cieľom Rady je zabezpečiť zjednodušenie legislatívy a administratívneho prostredia pre MSP na Slovensku.

Exportno-importná banka bola založená dňa 1. júla 1997 na základe zákona č.80/97 Z.z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky. EXIMBANKA podporuje vývozné a dovozné aktivity vývozcov a dovozcov financovaním vývozných úverov so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských výrobcov a podporiť vzájomnú hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím. Od 1. 1. 2000 EXIMBANKA rozšírila objem financovania v špeciálnom programe navrhnutom pre MSP.

Administratívne potreby

Národná agentúra, ako národné centrum pre koordináciu všetkých druhov podpory pre MSP, monitorovanie podnikateľského prostredia a vývoja MSP,

potrebuje spoľahlivú informačnú základňu pre predkladanie návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia, tvorbu prognóz a vyhodnocovanie prijatých opatrení pre vládu a taktiež pre poskytovanie relevantných údajov z oblasti MSP pre medzinárodné inštitúcie (EÚ, OECD, UNIDO a pod.).

Projekt vybudovania **Centra pre výskum prostredia MSP** pri Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania predpokladá v prvom roku činnosti začatie plnenia programu so 6 pracovníkmi a rozpočtom 8,4 mil. Sk. Tí by sa podieľali na nasledovných vybraných aktivitách:

- sústredenie všetkých dostupných informácií o MSP, na čo sa využije spolupráca so štatistickým úradom SR, DataCentrom, Colným riaditeľstvom SR, Ústredným daňovým riaditeľstvom a príslušnými registrami,
- spracovanie dát a ich analýza z požadovaných aspektov,
- návrh optimalizácie zberu dát potrebných pre vyhodnocovanie,
- spracovanie prieskumov v oblasti MSP,
- získavanie údajov z neoficiálnych zdrojov a ankiet, ich analýza a porovnanie s oficiálnymi údajmi,
- spolupráca s výskumnými tímami v tejto oblasti z univerzít a výskumných pracovísk.

Touto činnosťou by sa pripravili podmienky pre partnerské jednanie so zahraničnými inštitúciami a vytvorili možnosti účasti na zahraničných projektoch v rámci EÚ. Tým by sa získal aj prístup k doplnkovým zdrojom na rozšírenie a prehĺbenie činnosti.

Na vybudovanie Centra pre výskum prostredia MSP sú požadované finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na rok 2002 v rámci štátneho programu "Monitoring". Jeho vybudovanie sa predpokladá uskutočniť etapovite v priebehu rokov 2002 - 2004 v nadväznosti na uvoľňovanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Finančné potreby

Financovanie podpory MSP plne zapadá do celkového kontextu štátnych rozpočtových výdavkov. Problémom naďalej však zostáva dostatočný objem zdrojov pre túto oblasť.

Požiadavky na finančné zabezpečenie rozpracovaných priorít a vybudovanie Centra pre výskum prostredia sú každoročne upresňované a predkladané vláde a

parlamentu. Peňažné prostriedky pre schválené štátne programy sú v roku 2001 k dispozícii v objeme 275 mil. sk (50 mil. sk zo štátneho rozpočtu pre rok 2001 a 225 mil. sk zo štátneho rozpočtu pre rok 2000).

Pri špecifikovaní zdrojov z programu PHARE sa pre roky 2000 - 2002 vychádza z disponibilných zdrojov FM 99 (SME).

Štátne podporné programy	Finančné potreby v mil. Sk					
	2000		2001		2002	
	ŠR	PHARE	ŠR	PHARE	ŠR	PHARE
3. viacročný program pre MSP v EÚ	8	-	8	-	8	-
Podporný úverový program	200	200	*	*	*	*
Mikropôžičková schéma	-	-	15	75	15	7
Poradenské služby	5	3,6	6	19,3	15	9
Program transferu technológií	5	-	-	-	40	-
Program implementácie Systému riadenia kvality	5	-	-	-	7	-
Seed Capital - rizikový kapitál	-	-	-	-	40	42
Subkontraktácia	2	-	-	-	7	-
Informačné centrum pre podnikateľov	-	-	6	-	-	-
Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a metódou research-based spin-off	-	-	15	-	-	-
Prostriedky pre inštitucionálne zabezpečenie						
Centrum pre výskum prostredia MSP (Monitoring)	-	-	-	-	8,405**	-

* Vzhľadom na akumulovaný kapitál sa v rokoch 2001-2002 bude tento program realizovať z revolvingu.

** kapitálové výdavky

8. Záver

Správa o stave malého a stredného podnikania dáva ucelený obraz o jeho vývoji, formách jeho podpory a vývoji podnikateľského prostredia v roku 2000, vrátane existujúcich problémov a návrhov na ich riešenie.

Rozvoj malého a stredného podnikania je možné uskutočňovať len jeho všestrannou podporou, ktorá umožňuje začínajúcim i rozvíjajúcim sa podnikateľom prekonať počiatočné obdobia ich podnikateľských činností a vynaložené náklady sa prejavujú v počte podnikateľských subjektov a ich podiele na HDP a zamestnanosti. Zdroje na jej realizáciu boli v uplynulom roku čerpané predovšetkým z Fondu PHARE a zo štátneho rozpočtu. Štátna podpora, ktorá sa každým rokom mierne zvyšuje, bola realizovaná hlavne prostredníctvom štátnych orgánov, ktoré sa rôznymi formami zúčastňujú na podpore MSP. Štátne rozvojové programy na podporu MSP a záručné programy boli realizované prostredníctvom SZRB, š.p.ú.

Rok 2000 znamenal ukončenie dôležitej etapy našej prípravy na vstup do Európskej únie, ktoré bolo realizované uzavretím kapitoly Malé a stredné podnikanie. Tento fakt otvoril ďalšie perspektívy a zdôraznil aktuálnosť úloh spojených s prístupovým procesom.

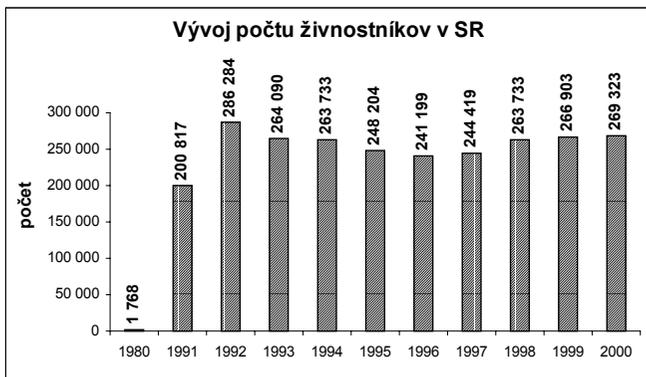
Uplynulý rok na druhej strane priniesol i problémy pri aplikácii zákona o štátnej pomoci. Praktické zavedenie tohoto zákona do praxe spôsobilo oneskorenie pri realizácii viacerých programov a zvýšenie pracovných nárokov na ich realizáciu. Je preto potrebné, aby novelizácia tohoto zákona bola vykonaná čo najskôr, avšak za úzkej spolupráce s podnikateľskou sférou, čo by zabezpečilo jeho lepšiu implementáciu do bežnej praxe.

Ak porovnáme uplynulý rok s rokom 1999, je vidieť určitý pozitívny trend. Stúpol podiel na hrubej produkcii u malých a stredných podnikov, došlo k ďalšiemu rastu právnických osôb, kde 93,5 % tvoria malé podniky a stabilizovaný, i keď malý, je aj rast živnostníkov. Podstatne klesol podiel štátnych podnikov, čo znamená, že v súkromnom vlastníctve bolo 98,1 % ziskových organizácií. Rozhodujúcu časť z nich tvorili malé podniky - 93,5 %, stredné podniky tvorili 5,4 % a veľké podniky 1,1 %. Ak túto štruktúru porovnáme so štruktúrou v EÚ vidíme, že u veľkých podnikov sme prakticky dosiahli úroveň EÚ. Aby sme túto štruktúru dosiahli aj u ostatných podnikov, je potrebné zvýšiť podiel malých (hlavne mikro), pretože v EÚ tvoria mikro a malé podniky až 99 %, čo znamená, že je potrebné zlepšiť hlavne podnikateľské podmienky pre živnostníkov.

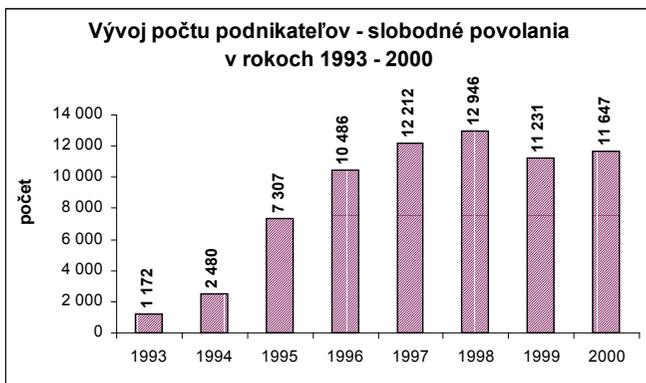
Problémom je naďalej oblasť zamestnanosti, kde napriek určitému zvýšeniu u malých podnikov a živnostníkov naďalej ostáva neochota zamestnávať pracovníkov, spočívajúca v administratívnej náročnosti a vysokých nákladoch spojených so zamestnávaním (odvody). Neveľmi lichotivým je aj fakt, že vývoj investícií v malých a stredných podnikoch stagnuje a nereflektuje potrebu reštrukturalizácie a prechodu k novým technológiám, čo je pre prienik na zahraničné trhy jedným z rozhodujúcich činiteľov.

Ako ukázal aj uplynulý rok hlavným problémom nielen živnostníkov ale celého malého a stredného podnikania sú ešte stále nedostatočne priaznivé podmienky na podnikanie. Vytvorenie priaznivých podmienok na podnikanie v sektore MSP znamená vytváranie takého podnikateľského prostredia, ktorého parametre umožnia rýchly rozvoj malých a stredných podnikov a ich efektívne fungovanie. Predkladaná správa preto obsahuje v 7. kapitole aj komplex návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktorých realizácia by prispela k obnoveniu dynamiky rozvoja MSP na Slovensku. Tu je potrebné uviesť, že väčšina z nich bola uvedená aj v správe za rok 1999, avšak k ich realizácii v priebehu roka 2000 nedošlo.

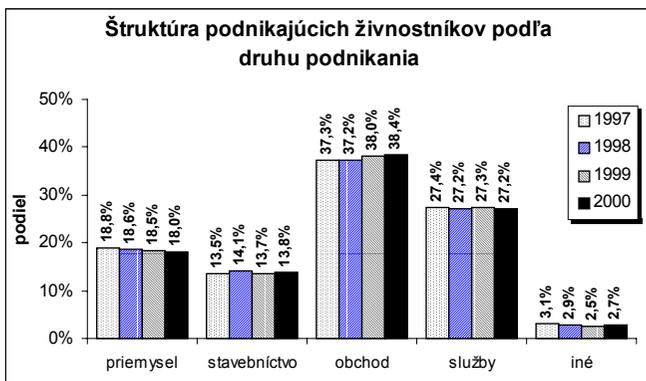
Príloha

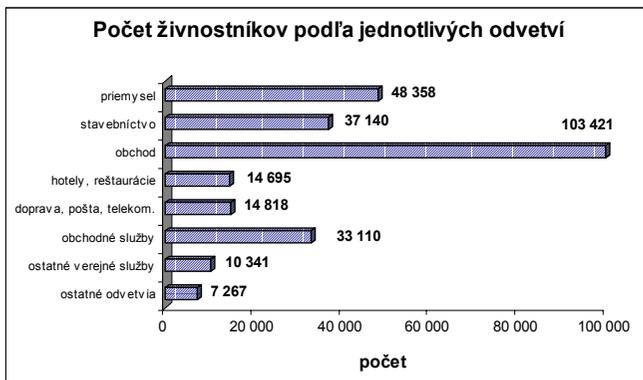
Graf 3.1

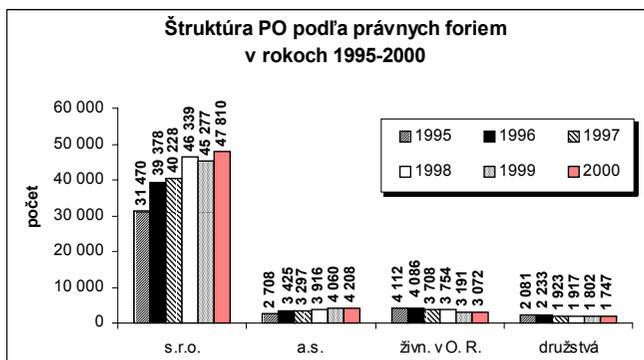
Graf 3.2

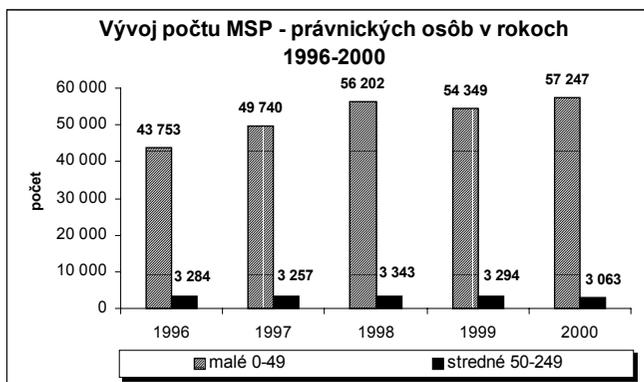
Graf 3.3

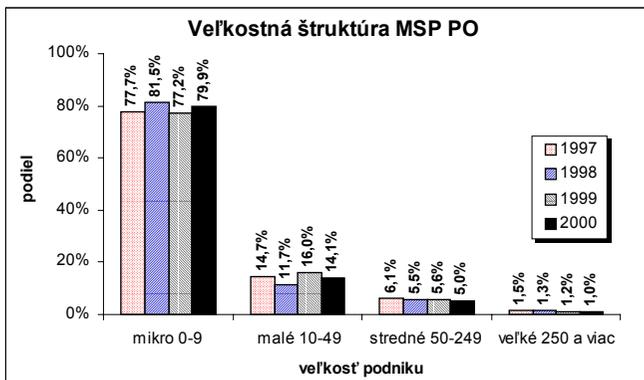
Graf 3.4

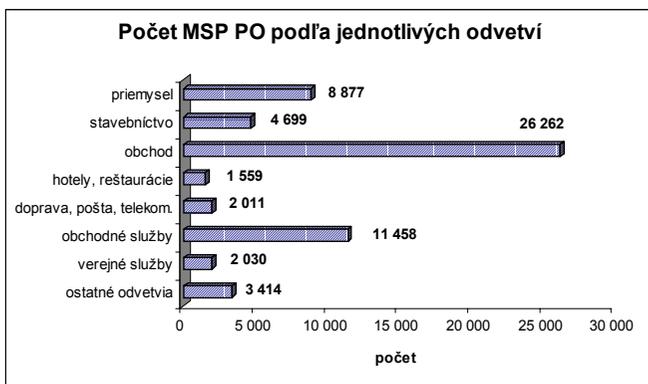
Graf 3.5

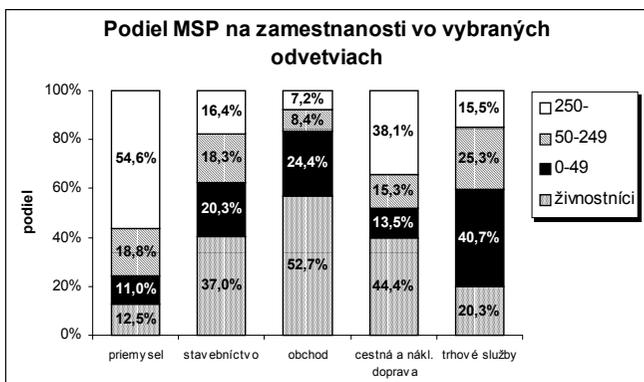
Graf 3.6

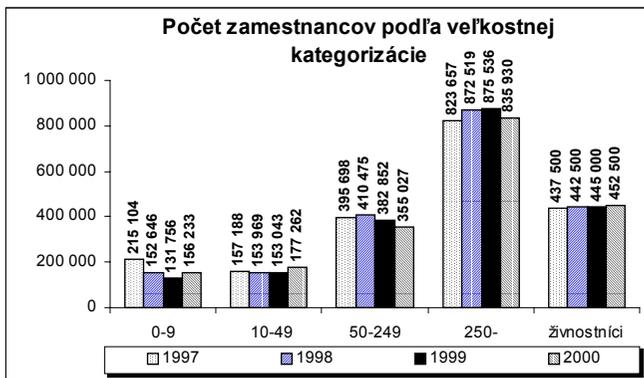
Graf 3.7

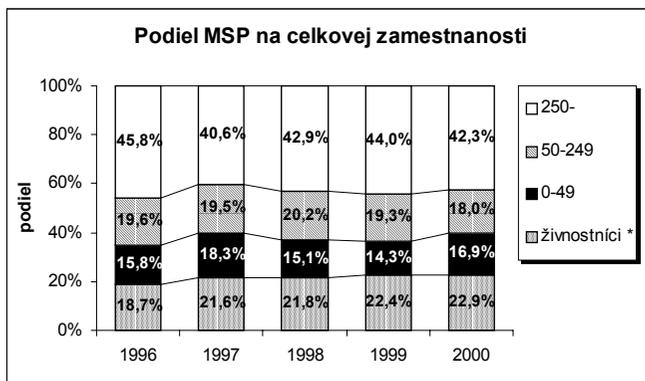
Graf 3.8

Graf 3.9

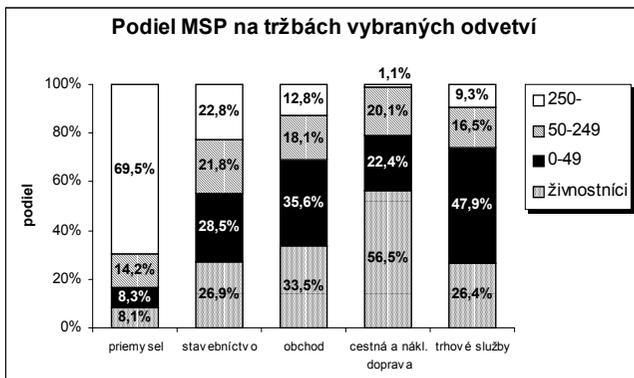
Graf 3.10

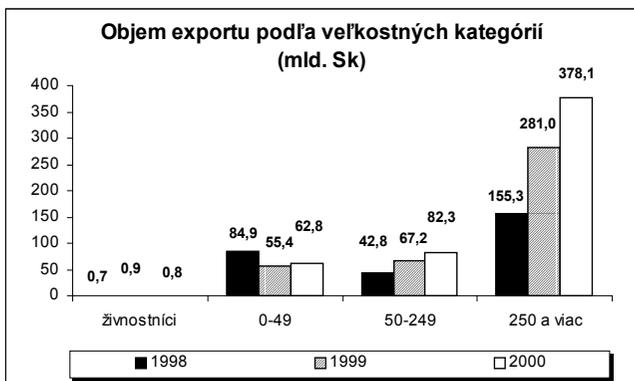
Graf 3.11 * - odhad

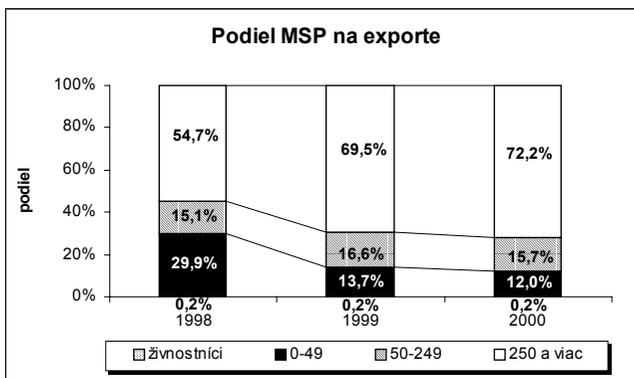
Graf 3.12

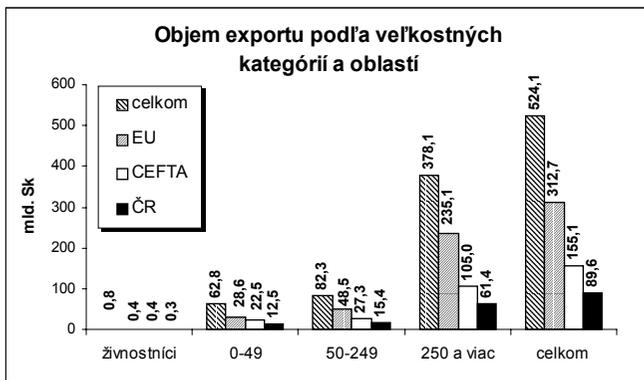
Graf 3.13

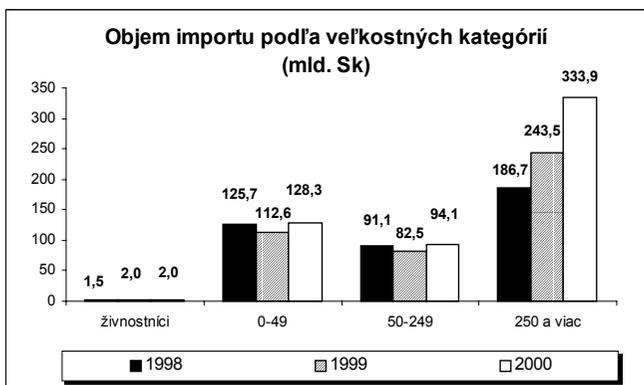
Graf 3.14

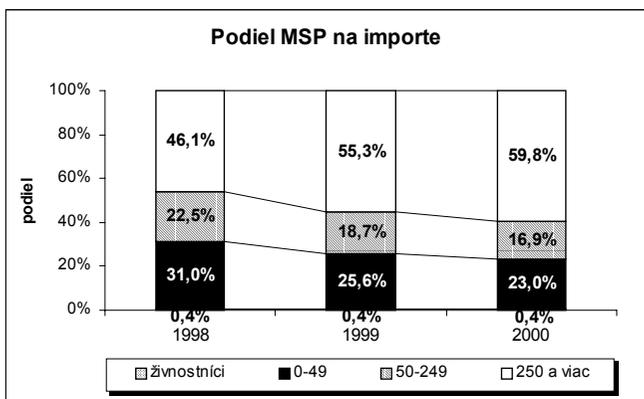
Graf 3.15

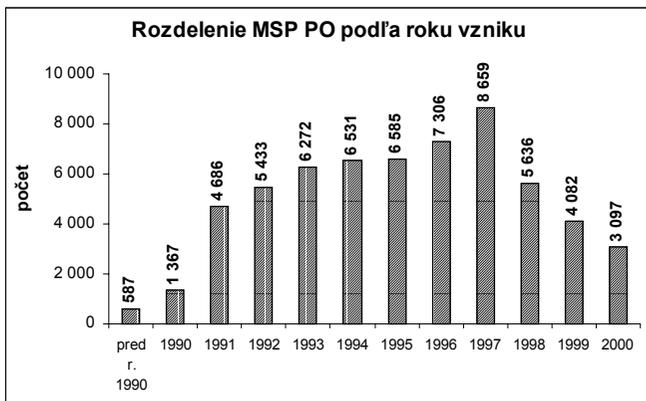
Graf 3.16

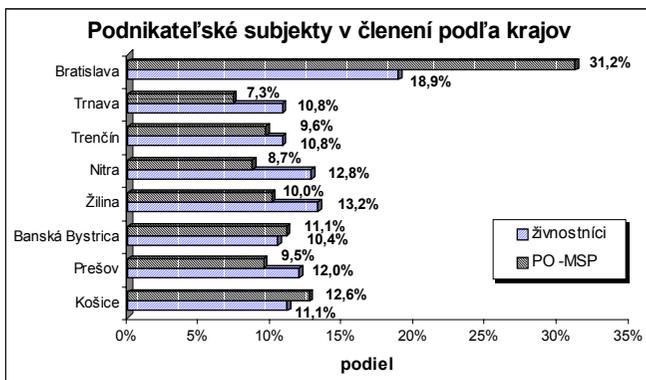
Graf 3.17

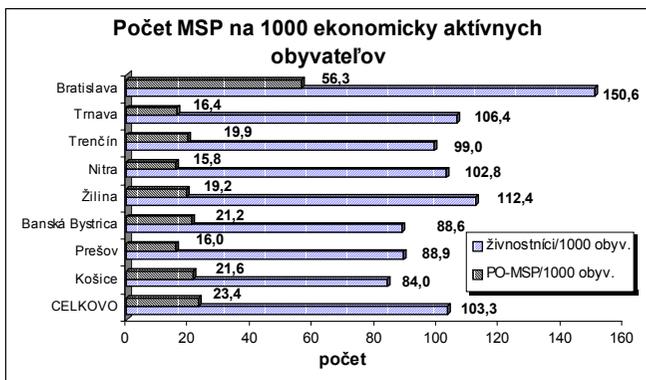
Graf 3.18

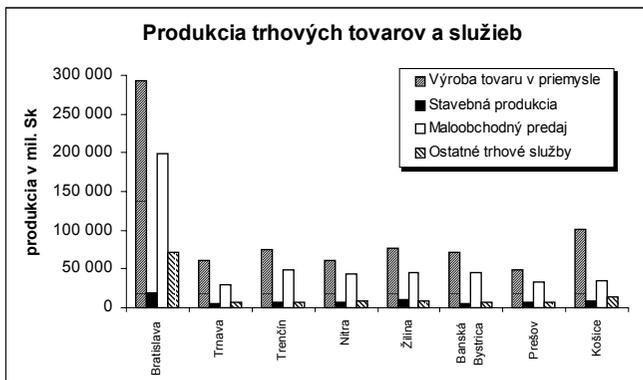
Graf 3.19

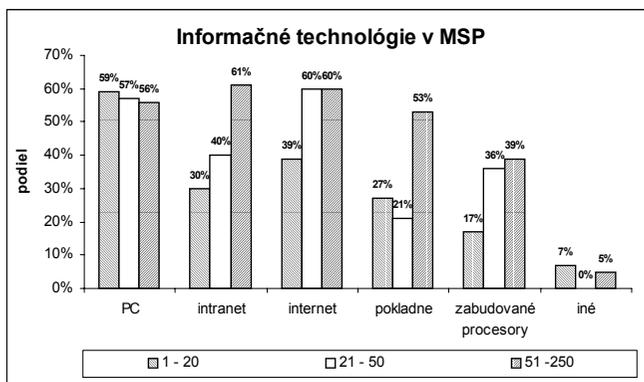
Graf 3.20

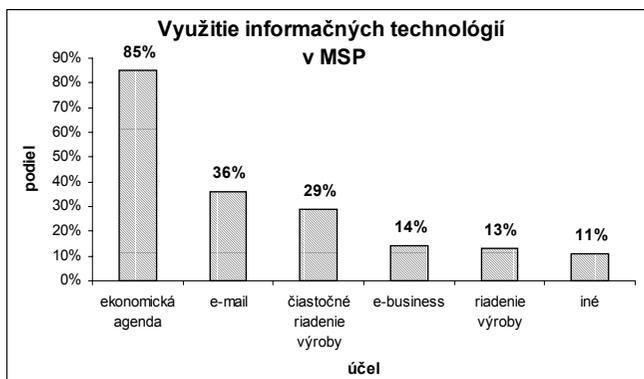
Graf 3.21

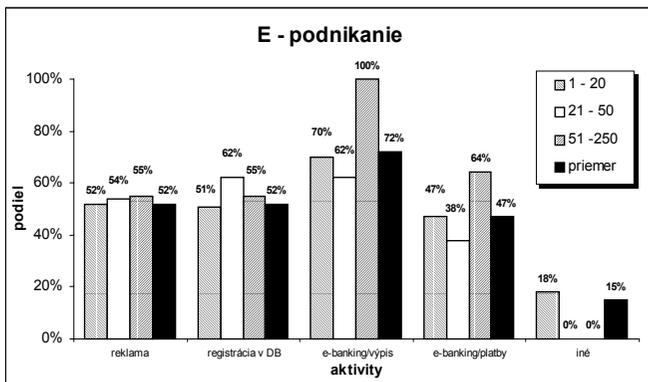
Graf 3.22

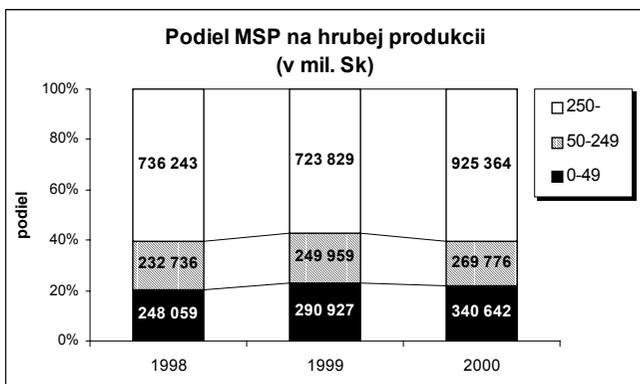
Graf 3.23

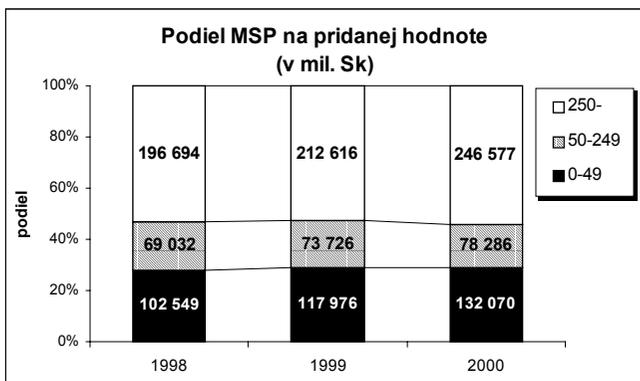
Graf 3.24

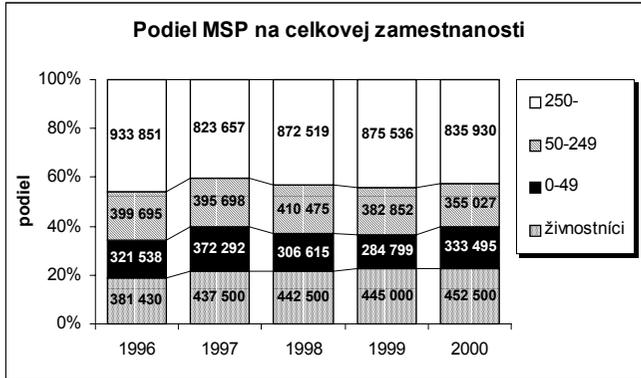
Graf 3.25

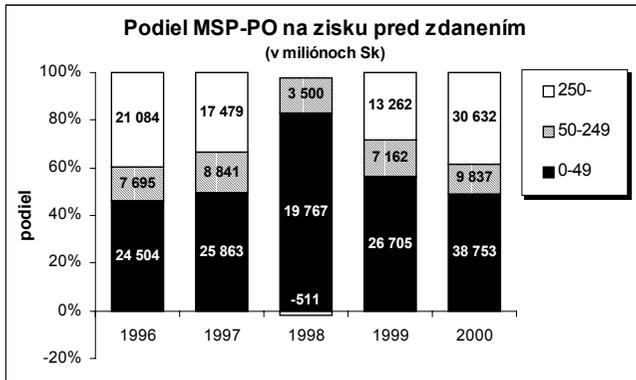
Graf 3.26

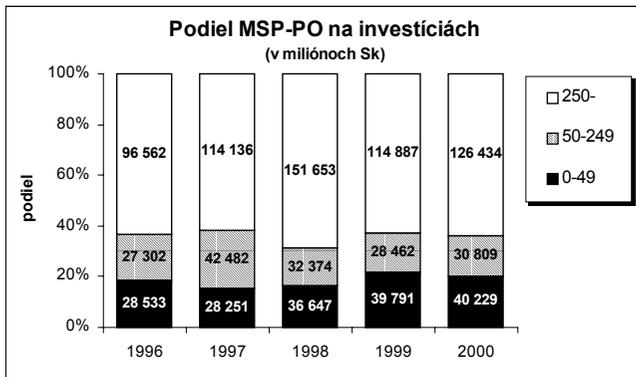
Graf 3.27

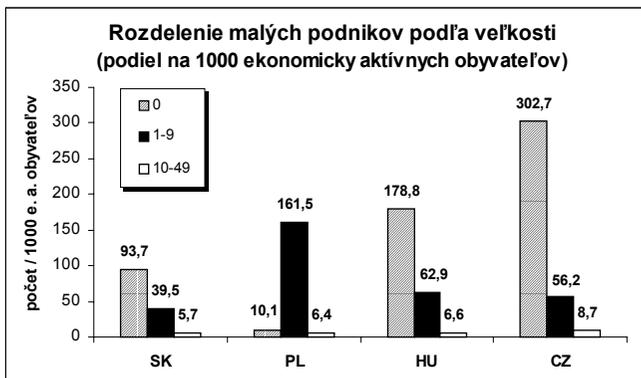
Graf 3.28

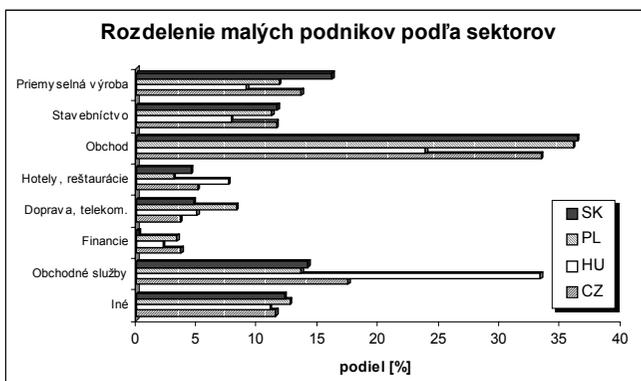
Graf 3.29

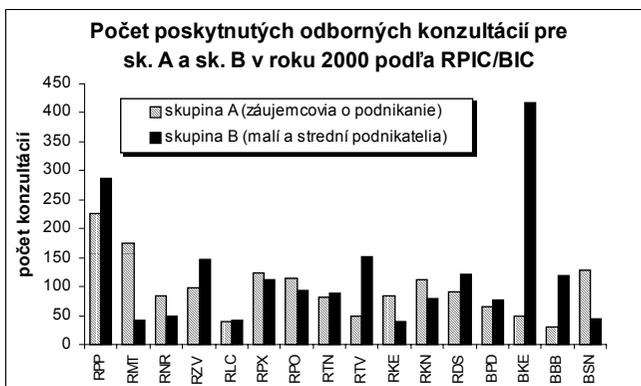
Graf 3.30

Graf 3.31

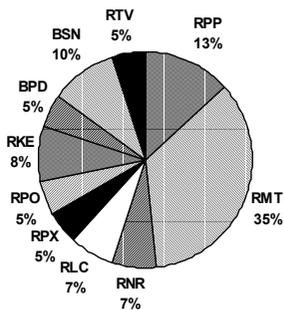

Graf 3.32

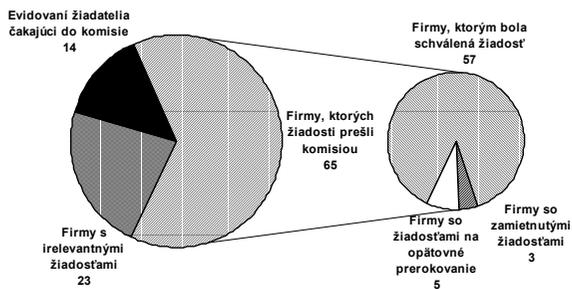
Graf 4.1

Školenia zorganizované RPIC / BIC v roku 2000

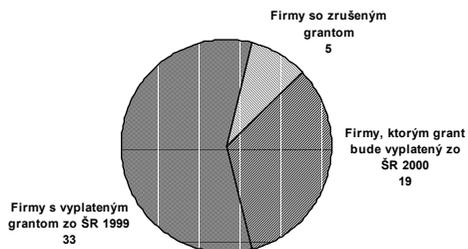
Graf 4.2

Program Kvalita - prehľad počtu firiem - žiadateľov o grant do 31. 12. 2000

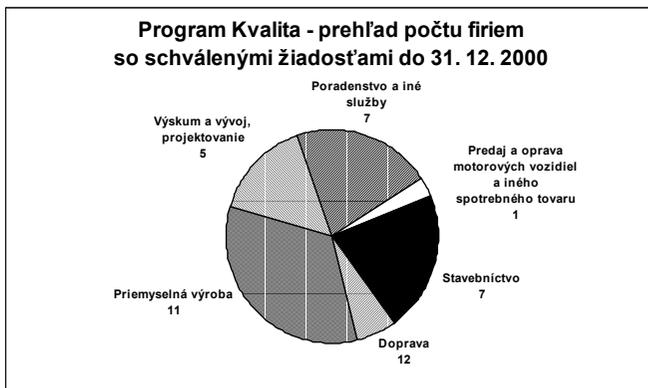

Graf 4.3

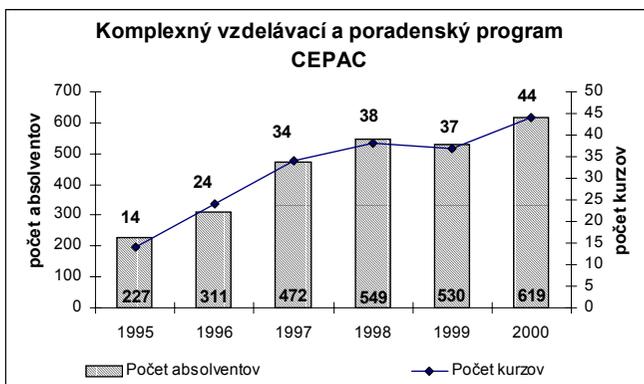
Program Kvalita - prehľad počtu firiem so schválenými žiadosťami do 31. 12. 2000

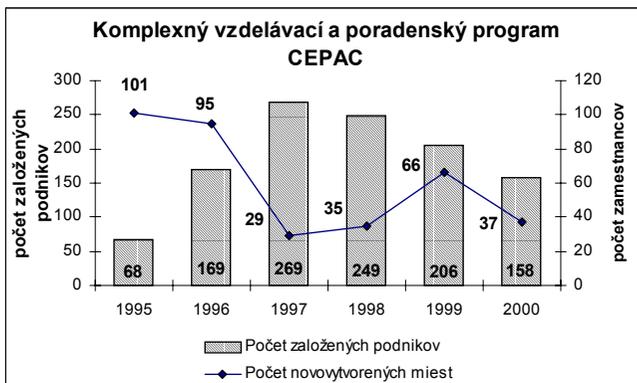
Graf 4.4

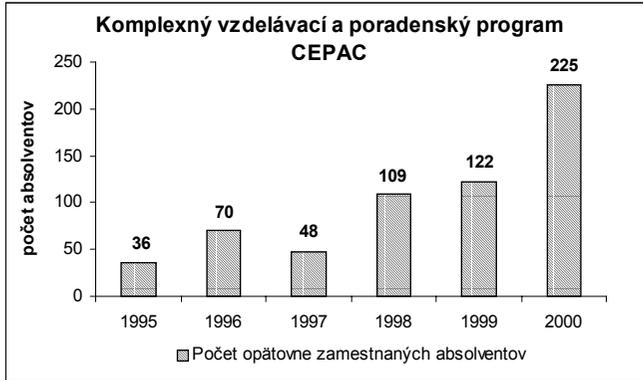
Graf 4.5

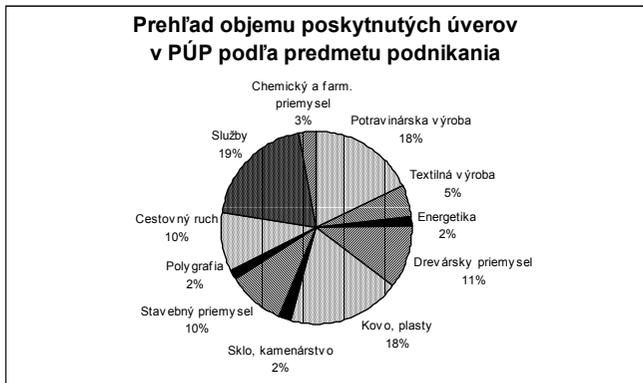
Graf 4.6

Graf 4.7

Graf 4.8

Graf 5.1

Graf 5.2

N Á R O D N Á
A G E N T Ú R A
P R E R O Z V O J
M A L É H O A
S T R E D N É H O
P O D N I K A N I A

ISBN 80-88957-15-X